PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BUDKOVCE NA ROKY 2019-2025 s výhľadom do roku 2028

NÁZOV	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Budkovce na roky 2019-2025 s výhľadom do roku 2028
ÚZEMNÉ VYMEDZENIE	Košický kraj, okres Michalovce, obec Budkovce
ÚZEMNÝ PLÁN SCHVÁLENÝ	áno
DÁTUM SCHVÁLENIA PHSR	
DÁTUM PLATNOSTI	2019-2025 s výhľadom do 2028
VERZIA	1.0
PUBLIKOVANÝ VEREJNE	www.budkovce.sk

Obsah

ÚVOD 2
ČASŤ 1: ANALYTICKÁ ČASŤ 4
Časť A.I Analýza vnútorného prostredia 4
Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia 23
Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia 26
ČASŤ B: STRATEGICKÁ ČASŤ 28
ČASŤ C: PROGRAMOVÁ ČASŤ 30
ČASŤ D: REALIZAČNÁ ČASŤ 32
ČASŤ E: FINANČNÁ ČASŤ 38
ZÁVER 41
Povinné prílohy PHSR 42

ÚVOD

„Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Budkovce na roky 2019 – 2025 s výhľadom do roku 2028“ ďalej len „PHSR“ je základným a kľúčovým dokumentom pre riadenie samosprávy, ktorý vychádza z poznania situácie a konkrétnych potrieb obyvateľov, podnikateľov, záujmových skupín a ďalších subjektov v území, formuluje svoju predstavu o budúcnosti spolu s činnosťami a projektmi na jej zabezpečenie. PHSR sa spracováva spravidla na 7 rokov s dlhodobým výhľadom na 10 – 14 rokov. PHSR je strategickým rozvojovým dokumentom s cieľom dosiahnuť rast životnej úrovne na území obce Budkovce.

Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je programom cielených opatrení, navrhnutých pre oživenie ekonomického, sociálneho a kultúrneho rozvoja obce Budkovce, ktorý bude priebežne doplňovaný a aktualizovaný na základe výsledkov ročného hodnotenia.

Realizácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je nástrojom pre zlepšenie podmienok na život a prácu obyvateľov obce a na hľadanie svojich vlastných možností rozvoja v Budkovciach.

Pri tvorbe PHSR boli analyzované koncepčné dokumenty obecného, regionálneho a celoštátneho významu.

Formulár č. Ú1 – Zámer spracovania PHSR

Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Budkovce na roky 2019 - 2025 s výhľadom do roku 2028
Forma spracovania	pracovníkmi samosprávy s pomocou externých odborníkov
Riadenie procesu spracovania	Spôsob riadenia procesu spracovania: 1. vytvorenie riadiaceho tímu 2. vytvorenie pracovných skupín 3. zapojenie verejnosti (informovanie formou webovej stránky obce)
Obdobie spracovania	obdobie spracovania: 02/2019 - 06/2019 harmonogram spracovania (formulár č. Ú2)
Financovanie spracovania	náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Harmonogram spracovania PHSR obce Budkovce bol odhadnutý približne na päť mesiacov (od februára 2019 – do júna 2019). Prvým krokom bolo zostavenie a schválenie zámeru obecným zastupiteľstvom. Nasledovalo zriadenie riadiaceho tímu a pracovných skupín a zverejnenie informácie o spracovaní PHSR verejnosti. Vybraný zhotoviteľ dokumentu rozšíril riadiaci tím o ďalších členov. Ex hodnotenie predošlého PHSR bolo nutným procesom pre získanie vstupných informácií do programovej časti. Vypracovanie akčného plánu, systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie

PHSR je výstupom strategickej a programovej časti dokumentu. Výber projektov a ich finančný rámec predstavovalo finančnú časť dokumentu. Finalizácia dokumentu predstavovala prerokovanie a schválenie PHSR obecným zastupiteľstvom.

PHSR bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona 309/2014 Z. z., ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Harmonogram spracovania jednotlivých častí dokumentu je uvedený v nasledujúcej tabuľke „*Harmonogram spracovania PHSR*“.

Formulár č. Ú2 – Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR												
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

ČASŤ 1: ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHSR prináša komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia obce.

Riadiaci tím preto spracoval analýzu vnútorného a vonkajšieho prostredia obce, vyhodnotil plnenie predošlého PHSR obce, projektovú pripravenosť investícií k termínu vypracovania PHSR a súhrnné zhodnotenie súčasného stavu obce.

Časť A.I Analýza vnútorného prostredia

Základná charakteristika obce

Tabuľka č. A1

Základná charakteristika k 31.12.2018	
Kód obce	522376
Názov okresu	Michalovce
Názov kraja	Košický
Štatút obce	obec
Prvá písomná zmienka o obci	1319
Nadmorská výška obce (v metroch nad morom)	102
Celková výmera územia obce (m^2)	1 983 615
Počet obyvateľov	1 498
Hustota obyvateľstva na km^2	76,1
PSČ	072 15
Telefonické smerovacie číslo	+421-56

(Zdroj: ŠÚ SR)

Poloha obce

Obec Budkovce sa nachádza vo východnej časti Slovenskej republiky. Z hľadiska územnosprávneho členenia SR patrí obec do Košického kraja a okresu Michalovce. Obec Budkovce leží na riečnej trase rieky Laborec v nadmorskej výške 105 metrov nad morom. V rámci polohy sa obec Budkovce nachádza v centrálnej časti okresu, smerujúcej juhozápadne od okresného mesta Michalovce. Katastrálne územie obce Budkovce sa začína formovať na Laborci pri moste do obce Stretávka, kde je aj najnižší bod obce 98 metrov nad morom. Rozhranie obce ďalej smeruje cez starý meander Laborca v Dolnom háji. Pretína potokom Duša, štátnu cestu Budkovce – Drahňov a železničnú trať na Veľké Kapušany v lokalite Vagaš. Ďalej smeruje cez štátne cesty Budkovce – Slavkovce a Hatalov – Slavkovce k vyvýšenine Cholmík (109 m. n. m.). Následne sa stáča na Čierne blata cez kanál Kyjov k Močiarnemu kanálu. Odtiaľto potom hranica katastra obce smeruje na sever a východnému okraju intravilánu obce Dúbravka, kde prekračuje štátnu cestu a železničnú trať na Veľké Kapušany. Opäť prekračuje potok Duša a stúpa ponad prevýšeniu Veterník (106 m. n. m.) severne od nej pod obcou Hatalov sa následne stáča k lokalite Lazy. Tu sa stáča na juhovýchod a Budkovským kanálom smeruje na severovýchod cez vyvýšeninu Hôrka (106 m. n. m.). Potom od Sliepkovského kanála smeruje na Horné paseky. Odtiaľ sa prudko stáča na juhovýchod a cez Horný les sa dostáva

k vodnému toku Laborca. Po hladine rieky potom hranica zostupuje na juh k východiskovému bodu opisu katastra. Chotár dosahuje najvyššiu nadmorskú výšku 110 metrov nad morom na rázcestí štátnych ciest Dúbravka – Budkovce a Hatalov – Slavkovce. Veľkosťou katastrálneho územia možno obec radiť k väčším obciam s celkovou výmerou územia 2 041 ha^2 .[1] Budkovce susedí s nasledujúcimi obcami: Drahňov, Slavkovce, Dúbravka, Hatalov, Sliepkovce, Palín, Stretava a Stretavka. Zemepisnú polohu katastrálneho územia určuje 48°37´57´ severnej zemepisnej šírky a 21°55´45´ východnej zemepisnej dĺžky. V obci Budkovce je hustota obyvateľstva nad dlhodobým celoslovenským priemerom – 75,5 osôb/km^2. Žije tu 1498 obyvateľov (ŠÚ k 31.12.2018). Od okresného mesta Michalovce je obec Budkovce vzdialená 15,6 km a od okresného mesta Trebišov vzdialená 27,7 km. Cez obec a kataster obce prechádza cesta III triedy (3744) ktorá ukončuje cestu III triedy (3765) v smere z obce Dúbravka a pretína cestu III triedy (3745) v smere z obce Slavkovce. V obci sa využíva autobusová doprava ako i železničná doprava. Uvedenú dopravu využívajú obyvatelia obce hlavne na prepravu do zamestnania, do škôl a pod. Železničná trať ktorá prechádza cez obec Budkovce spája mesto Veľké Kapušany a obec Bánovce nad Ondavou. Odtiaľ možno ďalej pokračovať v smere na mesto Trebišov alebo smerom na mesto Michalovce. Obcou prechádza taktiež širokorozchodná trať z Ukrajiny a to z mesta Užhorod v smere na obec Haniska pri Košiciach. Uvedená širokorozchodná trať bola vybudovaná najmä pre bývalú železiarsku fabriku VSŽ Košice, terajší US Steel, s.r.o. Košice. Slúži na prepravu uhlia a železnej rudy po železničnej trati z Ukrajiny na Slovensko.

História obce

Poloha ktorá tvorí dnešné územie obce Budkovce bola pre svoje klimatické podmienky a surovinové zdroje vyhľadávanou oblasťou už od neolitu. Samotná obec sa rozprestiera v archeologicky známom prostredí, pričom osídlenie budkovského chotára je zaznamenané nálezmi keramiky bukovohorskej kultúry. Prvotné počiatky osídlenia okolia obce Budkovce možno spájať do starého stupňa neolitickej kultúry s východnou lineárnou keramikou, čo potvrdzuje nálezisko z roku 1988 a existencia rozsiahlejšej osady. Uvedená lokalita mala veľký význam a potenciál pre osadníkov, ktorí sa na uvedenom území usadili a začali využívať dary, ktoré žičlivé prostredie ponúkalo. Nástupom doby eneolitu ktoré siahajú hlbšie do 4. tisícročia pred n. l., potvrdzujú priaznivé zmeny, ktoré sa zachovali. Okrem poľnohospodárstva sa praveký obyvatelia začínali zaoberať pastierstvom ako i prvotnou ťažbou nerastných surovín. Z tejto doby sa v okolí obce Budkovce zachovali kamenné a keramické nálezy. Významným medzníkom územia rozpínajúceho sa v budkovskom chotári je obdobie doby bronzovej, ktorá bola priam unikátom rozvoja a napredovania predkov žijúcich na tomto území. Z uvedeného obdobia sa zachovalo veľa významných unikátov, ktoré sa nachádzajú v expozícií Zemplínskeho múzea v Michalovciach.

Prvé zmienky osídľovania územia rozprestierajúceho sa v juhozápadnej časti od mesta Michaloviec siahajú do pradávnej minulosti. Slovanské sídliskové objekty, ktoré boli predzvesťou dnešných obcí sú datované ku sklonku 9. až začiatku 10. storočia. Slovanskí predkovia si začali v tomto období vytvárať sídliskové objekty čo zaznamenali najmä nálezy v budkovskom chotári na archeologický významnom bode nazývanom Hurka, kde boli vybádané významné objekty keramiky z tejto doby.[2]

Prvotná zmienka o obcí Budkovce pochádza až zo začiatku 14. storočia, ale osídlenie obce a existenciu prvotnej stredovekej dediny už bádať omnoho skôr. Existencia stredovekej obce je najmä

[1] BURAĽ Miroslav. a kol. 2010. *Budkovce historické a súčasne*. Michalovce. Excel enterprise, s.r.o, 2010. 7s.
[2] ULIČNÝ, Ferdinand: *Dejiny osídlenia Zemplínskej stolice*. Bratislava 2002, 82s.

spätá z počiatočným názvom obce Budka, resp. Budislav. Aj keď záznamy o skoršej existencií obce absentujú, možno dedinu Budkovce zaradiť medzi najstaršie existujúce sídlištné jednotky na území Zemplína, ktoré svoju existenciu datujú do obdobia po vzniku Uhorská na prelome 10. a 11. storočia. Prvá písomná zmienka obce je datovaná 13. júna 1314. Obec patrila šľachticom z rodu Butkaiovcom počas celého 14. storočia.

Obec bola do 15. storočia prevažne poddanskou obcou patriaca zemanom, predovšetkým Butkaiovcom, ktorí od panovníka získali právo konať v obci týždenné trhy, čo malo pozitívny vplyv pre ďalšie napredovanie a najmä došlo k zmene statusu obce na mestečko a do konca 15. storočia bola aj tak označovaná (opidium).[3] Obyvatelia stredovekého mestečka si museli plniť záväzky ktoré im vyplývali z ich poddanských povinnosti a ako poddaní zemepánom odvádzali rentu a plnili ešte aj rôzne služby. Obyvatelia Budkoviec žijúci v stredoveku boli rímsko-katolíckeho vyznania. Z uvedeného obdobia pochádzajú aj najstaršie časti kostola sv. Trojice, ktorý bol pôvodne zasvätený sv. Margite. Po zasadnutí dynastie Habsburgovcov na trón Uhorska okolo roku 1526, krajina začala smerovať novou epochou, ktorú nazývame aj obdobie ranného novoveku. Táto epocha zasiahla aj územie Slovenska ako i samotné mestečko Budkovce. Súperenie o moc a majetky v Uhorsku zasiahli aj obec Budkovce, kde sa zemepáni pokúšali vydobyť si čo najväčšie majetky v tejto obci. Išlo prevažne o konflikty medzi majiteľmi Butkaiovcami a ďalšími rodinami. V roku 1598 bolo v obci Budkovce postavených 35 poddanských domov, pričom o rok už bol tento počet 36. V 17. storočí boli Budkovce stále vo vlastníctve rodu Butkaiovcov, ku ktorým sa pridávali aj iné rodiny zemepánov. Išlo predovšetkým o rod Viczmándyovcoch, ktorý sa taktiež podieľali na vlastníctve obce. Samotná štruktúra obce bola vyvážená sedliakmi a remeselníkmi, ktorí tvorili poddaných a šľachtou, ktorá mala voči kráľovi povinnosti najmä vojenské. Na čele obce stál richtár s prísažnými, ktorých si volili miestny sedliaci a remeselníci. Obec Budkovce sa po búrlivých časoch v 17. storočí, kedy dochádzalo na území Uhorska k povstaniam proti rodu Hasburgovcov ustálila, vymenila niekoľkých vlastníkov, pričom z najvýznamnejších možno spomenúť grófa Tomáša Schmidegg zo Zvolena, ktorý vlastnil obec do roku 1777. Po nástupe Márie Terézie bol dňa 30. augusta 1772 vykonaný urbársky súpis mestečka Budkovce. V čase súpisu bolo v Budkovciach 47 poddanských domácností, ktoré tvorili najmä sedliaci. Skladba obyvateľstva v roku 1777 v počte 597 obyvateľov bolo v 67% zastúpení rímsko-katolíckou vierou, takmer 30% tvorili gréckokatolícke vyznanie a 10% evanjelici. Obec zasiahli roľnícke povstania v roku 1831 kedy sa miestny obyvatelia zúčastnili v odpore proti nevoľníctvu týchto povstaní. Po zrušení poddanstva sa začali prejavovať aj práva občanov demokratizácia spoločnosti dostala prvý impulz. Tá mala za následok okrem iného aj volebné právo pre širšiu vrstvu obyvateľstva. V roku 1878 disponovalo volebným právom do Uhorského snemu 51 obyvateľov Budkoviec. V roku 1863 sa obec Budkovce sa stala súčasťou okresu Michalovce. V obci bola založená škola ktorú v roku 1816 navštevovalo 23 detí.

Na začiatku 20. storočia bolo v okolí obce bádať nástup výdobytky novej techniky a pokroku. Vynálezy akými boli telefón, elektrina pre domácnosti, telegraf, automobily a pod. zasiahli celé Uhorsko ako i samotných obyvateľov. Veľký hospodársky bum avšak nebol pre všetkých jej obyvateľov zaznamenaný rovnomerne. Išlo prevažne o zvyšovanie kvality životnej úrovne vo veľkých mestách pričom život na vidieku bol prevažne biedny. V roku 1910 bolo posledné sčítanie ľudu v Uhorsku, pričom podľa zaznamenaných údajov žilo v Budkovciach na začiatku 20. storočia 1 341 obyvateľov. Väčšinu obyvateľov pracovalo v poľnohospodárstve a remeselníctve. Po vypuknutí prvej svetovej vojny sa obec ako iné v Rakúsko-Uhorskej monarchií stali svedkami hrozného konfliktu, kde muži museli bojovať na fronte v Rusku i v Taliansku, kde mnohí z nich zahynuli alebo padli do zajatia.

[3] ULIČNÝ, Ferdinand: *Dejiny osídlenia Zemplínskej stolice*. Bratislava 2002, 83s.

Po vzniku Československej republiky bol život v novovzniknutej republike ťažký. Toto zložité obdobie zasiahlo i obec Budkovce. Väčšina inteligencie rozprávala po maďarský alebo po nemecky a voči novovzniknutému štátu neprejavovali žiadne sympatie. V úradoch sa rozprávalo po maďarský na školách sa vyučovalo po maďarský a samotné obyvateľstvo z nižších tried bolo väčšinou negramotné. V roku 1919 Budkovce patrili do michalovského služnovského okresu, ktorý bol súčasťou Zemplínskej župy. V obci Budkovce sa v týchto časoch nachádzala četnícka stanica, notársky a matričný úrad, poštový úrad, taktiež sa tu nachádzala rímskokatolícka ľudová škola a rímskokatolícky farsky úrad. Po prvom oficiálnom sčítaní obyvateľstva v prvej ČSR 15. februára 1921 žilo na území obce Budkovce 1 329 ľudí. Po druhom najväčšom krvavom konflikte v novodobej histórií ľudstva bola obec oslobodená dňa 26. novembra 1944, kedy do obce prenikli prvé jednotky Červenej armády. Po oslobodení a ukončení 2. svetovej vojny sa začalo s pozemkovou reformou, obnovili sa mosty, železničná trať a dobudoval sa kultúrny dom. Od 1.1. 1949 bola v obci zriadená 1. stredná škola – meštianska a v tom istom roku sa zriadilo aj štátne kino Laborec a lesná škôlka. V období 1950 – 55 sa vybudovala hasičská zbrojnica a miestny rozhlas ako jeden z prvých v okrese. Na záhradách bývalého veľkostatkára Wiczmándyho sa začal budovať nový športový štadión. Koncom roku 1955 bola daná do užívania obecná pekáreň. V roku 1957 bolo založené JRD, jeho prvým predsedom bol Juraj Sabol. Pri založení malo družstvo 31 členov a 123,3 ha pôdy. V tomto roku sa začalo aj s výstavbou ropovodu Družba, kde sa súbežne začala aj výstavba troch šesťbytových jednotiek.

V roku 1961 bola v obci zriadená Materská škola. MNV zriadil 1.6. 1966 „Prevádzkareň“. V roku 1970 bola daná do užívania nová Základná deväťročná škola s telocvičňou, špeciálnymi učebňami, dielňou a školskou jedálňou s kuchyňou.

Do obce pribudlo aj Nákupné stredisko Jednoty. V roku 1971 začali vychádzať aj prvé dedinské noviny „ Budkovčan“. V roku 1975 došlo k zlúčeniu okolitých JRD – Budkovce, Sliepkovce a Lastomír na JRD „ Zlatý Klas“. V roku 1980 pribudol Nový kultúrny dom, kde je umiestnený Obecný úrad, obvodný matričný úrad a miestna knižnica. Za zmienku stojí aj výstavba Domu smútku na miestnom cintoríne, Domu služieb a plynofikácia obce v rokoch 1977 – 1979. V období socializmu narastá význam Budkoviec ako strediskovej obce. Po nežnej revolúcii v roku 1989 došlo aj v našej obci k zmenám, ktoré sa snáď najvýraznejšie dotkli Agrokombinátu.

Šport v obci mal veľmi ustálenú minulosť, pričom na prvom mieste ho zastupoval futbal, ktorý má dlhodobé a znamenité výsledky vo svojej histórií. Športový klub mal spočiatku názov Sokol, od začiatku 60. rokov sa začal oficiálne volať Telovýchovná jednota (TJ) Družstevník Budkovce až prešiel po transformácií k názvu Obecný športový klub Budkovce. Futbalový oddiel pôsobil v 50. až 80. rokoch v okresnej i krajskej súťaží, pričom okrem „A“ mužstva pôsobili ešte ďalšie 4. mužstva. Okrem najpopulárnejšej hry futbalu, na území obce boli aktívne oddiely stolného tenisu, hádzanárok, volejbalu a kolkárskeho družstva. Okrem spomenutých športových oddielov sa v obci rozvíja od 80. rokoch aj jazdecký šport. Súčasťou osláv obce v mesiaci jún bývajú športové hry, kde sa odohrávajú tradičné futbalové derby zápasy Sever – Juh ako i netradičné športové podujatia, pričom do týchto hier sú zapojení všetci obyvatelia obce.[4]

Po roku 1989 pribudlo v obci viacero súkromných prevádzok – išlo najmä o obchody poskytujúce služby v oblasti predaja potravín, pohostinstvá, stravovacích služieb ako i predaja spotrebného tovaru. Okrem týchto služieb vznikli na území obce služby poskytujúce ubytovacie priestory pre návštevníkov, ako i firmy s rôznym predmetom podnikania. Na území obce v minulosti malo sídlo aj Obvodné oddelenie Policajného zboru. V súčasnosti je v obci zriadená pošta, železničná

[4] BURAĽ Miroslav. a kol. 2010. *Budkovce historické a súčasne*. Michalovce. Excel enterprise, s.r.o, 2010. 117s.

stanica, Obvodné zdravotné stredisko ako i prečerpávacia stanica ropovodu Družba. Na území sú situované aj združenia a spolky. Ide najmä o Poľnohospodárske družstvo, pasienkové spoločenstvo, sídlo tu ma aj Urbárska spoločnosť, poľovnícke združenie Bažant, obvodné združenie Slovenského rybárskeho zväzu, Lesné a pozemkové združenie Budkovce, Klub dôchodcov a iné spolky ktoré vznikli na teritóriu obce.

Prírodné pomery

Budkovce ležia uprostred Východoslovenskej nížiny na starom nánosovom vale Laborca. Obec je tak situovaná v časti rieky, ktorá mala a má významný vplyv na geografické a geologické zmeny ktoré ovplyvňovala. Nadmorská výška v stred obce je 105 m. n. m., v chotári je tato výška 98-105 m. n. m. Zemepisne súradnice obce Budkovce sú 48° 38´ 0" severnej zemepisnej šírky a 21° 56´ 0" východnej zemepisnej dĺžky. Obec Budkovce a jej okolie sa nachádza v teplej klimatickej oblasti, s počtom letných dní v roku nad 50 (s max. teplotou vzduchu 30 °C a vyššou).

Geologické a geomorfologické pomery

Budkovce podľa geomorfologického členenia patria do dvoch orografických celkov. Kataster obce je začlenený zväčša do oblasti Východoslovenskej nížiny, celku Východoslovenskej roviny a podcelku Laboreckej roviny.

Reliéf zvlnených rovín a reliéf rovín a nív tvorí bezprostredné okolie obce ako i oblasť v smere toku rieky Laborca.

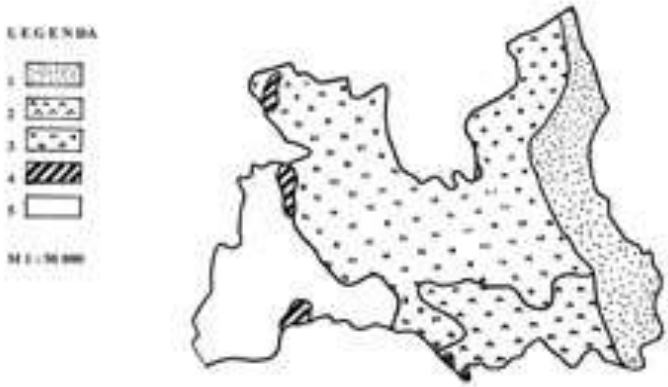

Geologická mapa Budkoviec
/zdroj. Budkovce Historické a súčasne s. 7/

Kvartér – holocén:

1. Fluviálne sedimenty: jemnozrnné piesky /subatlantik – subrecent/. Nachádzajú sa pozdĺž Laborca od Horných pasiek až k dolnému lesu.
2. Fluviálne sedimenty: hliny; 4´- reliktmi mŕtvych ramien, zanesených povodňovými hlinami (subboreal – subatlantik). Nachádzajú sa v južnej časti chotára od južného okraja intravilánu obce po Dolný les, kde sa v minulosti nachádzalo mŕtve rameno Laborca.
3. Fluviálne sedimenty: prevažne hliny. Dominujú v chotári obce, nachádzajú sa v jej centrálnej a severných častiach.

Kvatér – pleistócen

4. Eolické sedimenty: jemnozrnne naviate piesky (wurm – neskorý wurm). Nachádzajú sa izolovane v lokalitách Cholmik, na rázcestí štátnych ciest Dúbravka – Budkovce a Hatalov – Slavkovce a v lokalite Veternik.
5. Eolické sedimenty: spraše, sprašové hliny. Prevládajú v západnej časti chotára. Izolovane sa vyskytujú i na Hôrke.[5]

Vývoj ktorým si prešiel reliéf krajiny v okolí Budkoviec zanechal známky na jej pestrom litofaciálnom vývoji a štruktúrno-tektonickej stavbe čo sa prejavuje v stavbe a má za následok vývoj v dvoch anomálnych javoch. Tento dôsledok je zaznamenaný vysokou teplotou okolo 150 C v hĺbke 3.000m a vysokým ložiskovým tlakom a to až do 90% čo predstavuje vyšší ukazovateľ než hydrostatický. Uvedená lokalita je veľmi bohatá na zásoby plynu a sprievodného kondenzátu /gazolínu/, pričom v okolí obce sa separuje aj propán bután na ložiskách plynu Trhovište, Stretava, Senné a Ptrukša.[6]

Budkovce patria do oblasti Východoslovenskej nížiny, celku Východoslovenská rovina a je situovaná v rozhraní dvoch oddielov Laboreckej rovina a Malčickej tabule. Geomorfologické členenie katastrálneho územia je začlenené pod Východoslovenskú nížinu ktorá predstavuje intenzívne poklesávajúcu panvu ktorú vypĺňajú neogéne sčasti kvartérne sedimenty. Redeponované sedimenty z okolitých pohorí tvoria íly, piesky, štrky, čiastočne tufy a tufity. Okolie Budkoviec tak tvoria tieto typy pôd:

1. Fluvizeme glejové stredné a ťažké – sú dominantné v celom chotári obce,
2. Hnedozeme luvizemné a luvizeme – ich výskyt možno bádať v južnej časti chotára obce,
3. Kultizeme /antropogénne pôdy/ - sú vytvorené umelo rekultiváciami človeka.

Klimatické pomery

Viaceré faktory pôsobiace na reliéf krajiny obce Budkovce majú priamy vplyv na klimatické pomery. Najčastejšími činiteľmi sú slnečné radiácie, členitosť územia, nadmorskej výšky a cirkulácie ovzdušia. Budkovce a jeho okolie sa nachádza v teplej klimatickej oblasti, s počtom letných dní nad 50 (s max. teplotou vzduchu 25 ˚C a vyššiu). V rámci nej tu zasahujú dve podoblasti. Severná časť chotára patrí do podoblasti teplej, mierne suchej s chladnou zimou a Končekovým indexom zavlaženia v januári od 0 do – 20 (teplota v januári nižšia ako – 3 ˚C). Južná časť chotára patrí do podoblasti teplej, suchej s chladnou zimou a Končekovým indexom zavlaženia v januári od – 20 do – 40 (teplota v januári nižšia ako – 3 ˚C).

Kataster obce Budkovce patrí do fytogeografickej oblasti stredoeurópskej a východoeurópskej teplomilnej flóry. Fytogeografický obvod - rozhranie slovenskej predkarpatskej flóry a exotermnej panónskej flóry. Priemerná ročná teplota sa pohybuje okolo +8 až +9 ˚C . Najteplejší mesiac je júl s priemernou teplotou +15 – 16 ˚C, najchladnejší január má priemernú teplotu - 0,1 ˚C a nižšiu. Ročná oblačnosť pod 60%. Trvanie slnečného svitu za rok je 2200 hodín.[7]

Hydrologické pomery

Najvýznamnejší riečny tok pretekajúci katastrom obce Budkovce je rieka Laborec, prameniaca v Laboreckej vrchovine nad Čertižným v nadmorskej výške 710 metrov. Cez kataster preteká severojužným smerom a pod obcou Oborín v nadmorskej výške 94 metrov ústi do rieky Latorice.

[5] BURAĽ Miroslav. a kol. 2010. *Budkovce historické a súčasne*. Michalovce. Excel enterprise, s.r.o, 2010. 7.s
[6] GRECULA, P.: *História geológie na Slovensku*. Zväzok 1 ŠGÚDŠ, Bratislava 2002, 745 – 746 .s
[7] BOŠKOVÁ, M a kol. *Územný plán obce Budkovce*. Michalovce. Arch Ateliér, 2012. 8.s

Laborec je dlhý 132,5 km, čo predstavuje ôsmu najdlhšiu rieku na území Slovenska. Jej povodie predstavuje plochu 4 522 km$^{2.}$ Samotná rieka v minulosti zaplavovala severovýchodnú časť Východoslovenskej nížiny. Problém veľkých vôd sústreďoval pozornosť už v dávno. Pravidelné záplavy značného rozsahu územia, ktoré často spôsobovali veľké škody neobišlo ani obec Budkovce. V roku 1924 bola v Budkovciach veľká povodeň, keď Laborec a Duša zaplavili všetky pozemky od Laborca až k železničnej trati.

Potok Duša preteká intravilánom obce a jeho povodie má pretiahnutý tvar súbežné s Laborcom. Uvedený potok je spomínaný už v minulosti, pričom historik Anton Szirmay v roku 1797 píše o ňom takto: Za povodní vyteká z Laborca iný potok, ktorý obyvatelia nazývajú „Duša“. Z toho plynie, že je akoby jazero Léthe určený pre súdenie duší na vyčítanie dušiam, ktoré nemajú poplatok za prevezenie do podsvetia. Samotný potok vzniká nad Strážským, potom čo pretečie obcami na smere k obci Budkovce kde oblúkom prechádza poza chrbát Kopčian a vlieva sa do Laborca, z ktorého vznikol. Sú v ňom nádhere raky, ale poliam spôsobuje mnoho nepríjemnosti.[8]

Na základe častých záplav boli vybudované na prelome 19. a 20. storočia medzi Michalovcami a Stretavkou na oboch brehoch nasýpané ochranné hrádze, ktoré tvorili ochranu pred vyliatím sa Laborca na ľavej strane do údolia Čiernej vody a na pravej strane do údolia Duše pri samotnej obci Budkovce. Silný prietok Laborca sa znížil vybudovaním ochrannej vodnej nádrže Zemplínska Šírava, úpravou ochranných hrádzi na Laborci, pričom k prvotnej vízií preloženie potoku Duša pre veľké náklady nedošlo. Potok Duša mal byť preložený od Budkoviec s vyústením do Laborca pri Stretavke, ale napokon bol vyústený do Laborca kanálom už povyše Michaloviec.

Rieka Laborec, najmä jej dolný tok a jeho nivné sedimenty majú významnú úlohu pri zásobovaní podzemných vôd vo Východoslovanskej nížine. Mladá tektonika územia je vyplnená priepustnými štrkmi a pieskami. Podzemné vody si pozdĺž Laborca od Strážskeho po Michalovce a od Michaloviec po profil Budkoviec vytvorili bazény podzemnej vody. Michalovsko – budkovská nádrž patrí k najvýznamnejšiemu zdroju podzemných bazénov vo Východoslovenskej nížine. Zapadnú časť chotára Budkoviec pokrývajú eolické formácie. V nich sa na zníženinách udržiavajú viac – menej zamokrené miesta až bažiny. V týchto miestach sa v dávnej minulosti celoročné zadržiavala voda a vytvárala jazerá, z ktorých k najvýznamnejším patrilo Viničné jazero.

<u>Rastlinstvo a živočíšstvo</u>

Fytogeografická charakteristika

Obvod Budkoviec podľa fytogeografického členenia Slovenska patrí do oblasti panónskej flóry (Pannonicum), obvodu eupanónskej xerotermnej flóry (Eupannonicium), okres Východoslovenská nížina. Tvorí ju rozsiahle rovinaté územie, ktorej nadmorská výška sa pohybuje okolo 150 – 200 metrov. Východoslovenská nížina má vďaka nadmorskej výške a z nej vyplývajúcemu podnebiu ideálne podmienky pre poľnohospodárstvo, ovocinárstvo a vinohradníctvo. Prevažnú časť územia pokrývajú úrodné lány, ovocné sady a záhrady. V povodí riek sa rozkladajú lužné lesy, z listnatých stromov tu prevláda dub. Východoslovenskou nížinou pretekajú významné rieky, ktoré sa následne vlievajú do Bodrogu. K najvýznamnejším patria Ondava, Topľa, Laborec a Latorica.

[8] SZIRMAY, A.: Historické, topografické a politické poznatky stolice Zemplínskej. Vydala Zemplínska spoločnosť, Michalovce 2004. 51 s.

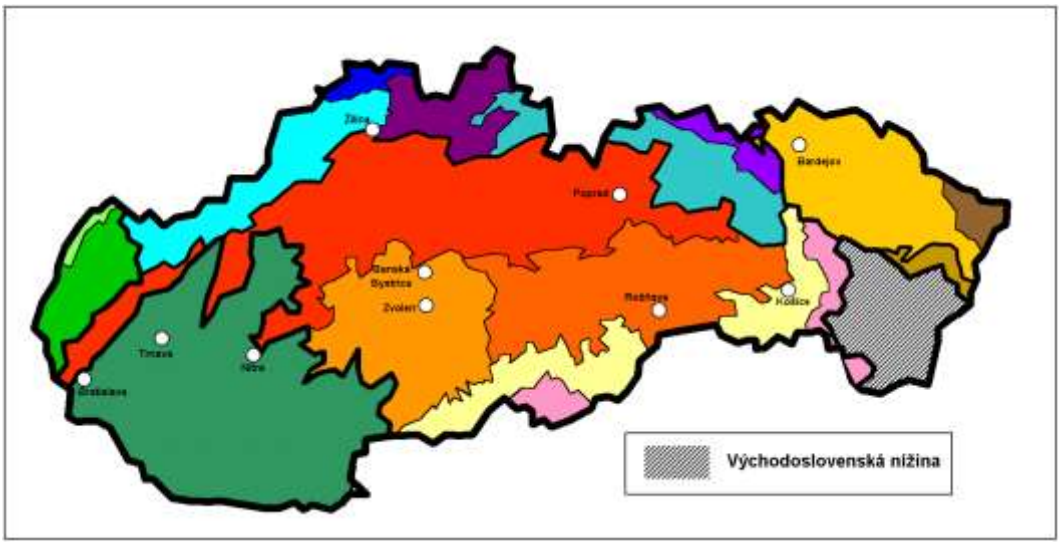

Poloha Východoslovenskej nížiny na mape SR.
/zdroj: Wikipedia.sk /

Prirodzené lesné spoločenstvá na území obce Budkovce

Prevládajúcim lesným spoločenstvom v chotári Budkoviec v minulosti boli jaseňovo-brestovo-dubové lesy v blízkosti rieky Laborec – tvrdé lužné lesy (Ulmenion). Zo stromového druhu to boli jaseň štíhli (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabovitý (*Ulmus minor*), miestami i brest väzový (*Ulmus laevis*), topoľ čierny (*Populus nigra*), lipa malolistá (*Tilia cordata*) a jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). V súčasnej dobe sa pri rieke Laborec lemujú rozsiahle spoločenstva vŕbovo-topoľových lesov – mäkké južné lesy (*Salicion albae, Salicion triandrae p.p*). Nízko položené a široké alúviá a údolia riek s výraznými krajinnými prvkami tvoria porasty vŕby bielej (*Salix alba*), vŕby krehkej (*Salix fragilis*), topoľa bieleho (*Populus alba*), topoľa čierneho (*Populus nigra*), a taktiež sa mestami tu nachádza jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*). Krovinové poschodie bolo v minulosti zastúpené čremchou obyčajnou (Padus avium) a bázou čiernou (*Sambucus nigra*). V súčasnosti je táto vegetácia slabo vyvinutá. Bylinu radu zastupujú druhy – chrastnica trstení ovitá (*Phalaroides arundinecacea*), prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), horčiak pieprový (*Persicaria hydropiper*), čerkáč obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), ostrica ostrá (*Carex acutiformis*), kosatec žltý (*Iris pseudacorus*) a ďalšie. Panorámu západnej časti chotára Budkoviec v minulosti tvorili dubovo-hrabové lesy panónske (*Querco robori-Carpinentum betuli*). Dominantu tvorili dub letný (*Quercur robur*), dub cerový (*Quercus cerris*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*). Lipa malolistá (*Tilia cordata*) a jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*). Na najvyšších miestach chotára sa v minulosti nachádzali dubové xwerotermofilné lesy ponticko-panónske. Tieto lesy boli bohaté na lesné porasty, v ktorých sa uplatňovali i mnohé rastlinne druhy východoeurópskych stepí.

Zoogeografická charakteristika

Chotár obce Budkoviec podľa zoologického členenia Slovenska patrí k panónskemu úseku euro sibírskej provincie stepí. Najlepšie poznanými skupinami živočíšstva sú ryby a vtáky. Po výskumoch ichtyofauny Laborca v 60. rokoch 20. storočia bol podľa zistených poznatkov úsek od Michaloviec po jeho ústie ako pleskáčove pásmo. Ide o charakteristický hlboko zarezané koryto rieky do terénu a pomaly pudiacou vodou. V lokalite dominuje beličká obyčajná (*Alburnum alburnum*). Z druhov rýb tu má zastúpenie pleskáč vysoký (*Abramis brama*), belička obyčajná (*Albrumus albrumus*), úhor obyčajný (*Anguilla anguilla*), pĺž obyčajný (*Cobitis taenia*), šťuka obyčajná (*Esox lucius*), hrúz bieloplutvy

Vladykov (*Gobio albipinatus*), hrebenačka pásava (*Gymnocephalus schraetser*), sumček americký (*Ictalurus nebulosus*), slnečnica pásavá (*Lepomis gibbosus*), mieň obyčajný (*Lota lota*), ostrież obyčajný (*Perca fluviatilis*) a sumec obyčajný (*Silurus glanis*). Blízkosť senianskej depresie zaradilo teritórium Budkoviec z hľadiska ornitofauny k veľmi plodnému a bohatému prostrediu pre rôzne druhy vtáctva. Ide o dôležitú a bohatú lokalitu na rôzne druhy akými sú: potápky malé (*Tachybaptus ruficollis*), kane močiarne (*Circus aeruginous*), sliepočky vodné (*Gallinula chloropus*), lysky čierne (Fulica atra), trsteniariky veľké (Acrocephalus arundinaceus), kudelničký lužné (*Remiz pendulinus*) a strnádky trstinové (*Emberiza schoeniclus*). Okrem uvedených druhov tu boli videné haja tmavá (*Milvus milvus*), kaňa močiarna (*Circus aeruginosus*) a jastrab veľký (*Accipiter gentilis*). Rozmanitosť skladby vtáctva zahŕňa nespočetné množstvo druhov ktoré sa v danej lokalite nachádzajú. Do dnes tu žijú myšiarka ušatá (Asio otus), sova obyčajná (*Strix aluco*), slávik obyčajný (Luscinia megarhynchos), penica čiernohlavá (Sylvia atricapilla), muchár sivý (Muscicapa striata), kôrovník dlhoprstý (*Certhia familiaris*) a vlha obyčajná (*Oriolus oriolus*). Polia obklopujú najmä baťanty obyčajné (*Phasianus colchicus*), prepelice poľné (Coturnix coturnix), jarabice poľné (*Perdix perdix*), škovránky poľné (*Alauda arvenis*), trasochvostý žlté (*Motacilla flava*) a prhlaviare čiernohlavé (*Saxicola torquata*). Územie Laborca pokrývajú svojím preletom kačice chrapačky (*Anas querquedula*), kačice lyžičiarky (*Anas clypeata*), hlaholky obyčajé (*Bucephala clangula*), potápač malý (*Mergus albellus*), kalužiarka perlavá (*Tringa ochropus*) a ďalších. Okrem uvedených druhov je možné ešte uviesť mnoho ďalších, pričom na štrkovitých laviciach Laborca žije kulík riečný (*Charadrius dubius*) a ciblík chochlatý (*Vanellus vanellus*). K rozmanitému počtu uvedených druhov vtákov ešte možno vymenovať napr. hrdličku záhradnú (*Streptopelia decaocto*), kuvika obyčajného (*Athene noctua*), belorítku obyčajnú (*Delichon urbica*), žltochvosta domového (*Phoenicurus ochruros*), kavku obyčajnú (*Corvus monedula*), stehlíka obyčajného (Alcedo atthis), trasochvosta bieleho (*Motacilla alba*) , červienku obyčajnú (*Erithacus rubecula*) a samozrejme bociana bieleho (*Ciconia ciconia*), ktorý hniezdi priamo v obci.[9]

Príroda okolia Budkoviec ponúka širokospektrálny pohľad na rozmanitosť akým je možné ponúknuť pre rôzne tvory a druhy cicavcov v tak prekrásnom prostredí hojnom na potravu všetkého druhu. Svoje zastúpenie medzi cicavcami ponúka napr., jež bledý (*Erinaceus cocolor*), krtko (*Talpa europaea*), piskor obyčajný (*Sorex araneus*). Na území obce bol zaznamenaný aj netopier obyčajný (*Myotis myotis*). Zo skupiny hlodavcov tu máju zastúpenie chrčky (*Cricetus cricetus*), hraboše poľné (*Microtus arvalis*) a ryšavky malooké (*Apodemus microps*). Pri prechádzke lesom možno bádať najmä hrfdziaky (*Clethrionomys glareolus*) a ryšavky žltohnedé (*Apodemus flavicollis*). Taktiež tu boli zaznamenané šelmy akými sú lasica (*Mustela erminea, M. nivalis*), tchor tmavý (*Putorius putorius*), kuna lesná (*Martes martes*), kuna skalná (*Martes foina*) a líška obyčajná (*Vulpes vulpes*). Okolie chotára patrí aj iným druhom voľne žijúcich zvierat, pričom možno uviesť najmä zajaca (*Lepus europaeus*), srnca (*Capreolus capreolus*) a diviaka (*Sus scropha*).

Pôdne pomery

Prevládajúcim pôdnym typom v území sú fluvizeme glejové stredne a ťažké: sprievodné gleje; z veľmi ťažkých aluviálnych sedimentov. Tieto pôdy dominujú v celom katastrálnom území obce. Hnedozeme luvizemne a luvizeme: vytvorili sa zo sprašových hlín. Vyskytujú sa iba izolovane v južnej časti k.ú.. Kultizeme (antropogénne pôdy): predstavujú pôvodné, ale človekom premenené pôdy alebo

[9] BURAĽ Miroslav. a kol. 2010. *Budkovce historické a súčasne*. Michalovce. Excel enterprise, s.r.o, 2010. 13-14 s.

vytvorené umelo, napr. rekultiváciami. Podľa kódu BPEJ je kvalita a hodnota produkčno – ekologického potenciálu poľnohospodárskej pôdy zaradená do 5, 6 a 8 skupiny.[10]

Pôdy lesného a poľnohospodárskeho fondu katastra obce je bližšie uvedené v nasledujúcej tabuľke č. A 2:

Tabuľka č. A2

Pôdny fond obce v m^2	
Celková výmera	19836153
Orná pôda	12080004
Chmeľnice	0
Vinice	0
Záhrady	507341
Ovocné sady	0
Trvalé trávnaté porasty	3335434
Poľnohospodárska pôda	15922779
Lesné pozemky	1489881
Vodné plochy	621580
Zastavané plochy a nádvoria	1494199
Ostatné plochy	307714

(Zdroj: Katastrálny portál SR)

V rámci pôdneho fondu majú v obci najvyššie zastúpenie orná pôda 61 % a najnižšie zastúpenie záhrady 3 %. Chmeľnice, vinice a ovocné sady sa v obci nenachádzajú (Graf č. 1).

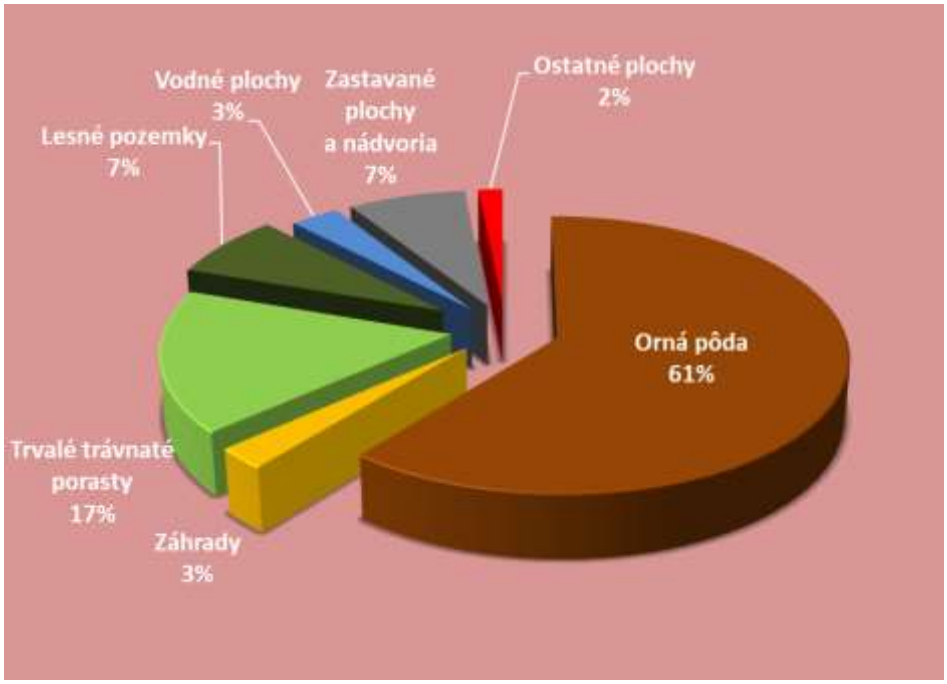

Graf č. 1 Pôdny fond obce (kataster portal)

[10] BOŠKOVÁ, M a kol. *Územný plán obce Budkovce*. Michalovce. Arch Ateliér, 2012. 8.s

Demografia

V obci Budkovce je k trvalému pobytu prihlásených 1 498 obyvateľov. Za posledných desať rokov došlo k celkovému miernemu poklesu počtu obyvateľov v obci. Aj keď za sledované obdobie došlo k dvom výrazným poklesom a k jednému prudkému nárastu počtu obyvateľstva. V roku 2018 zaznamenávame najvýraznejší pokles (23 obyvateľov) a naopak v roku 2017 najvýraznejší nárast (11 obyvateľov).

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet obyvateľov spolu k 31.12.	1 511	1 509	1 510	1 504	1 497	1 505	1 514	1 510	1 521	1 498
z toho muži	763	758	769	759	748	747	754	746	758	748
z toho ženy	748	751	741	745	749	758	760	764	763	750

Tabuľka č. A3 Vývoj počtu obyvateľov v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Graf č. 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci

K 31.12.2018 bolo zastúpenie žien z celkového počtu obyvateľov 50,07 % (750) a mužov 49,93 % (748). Za sledované obdobie bol v obci posledných rokoch 6 rokov väčší počet žien ako mužov.

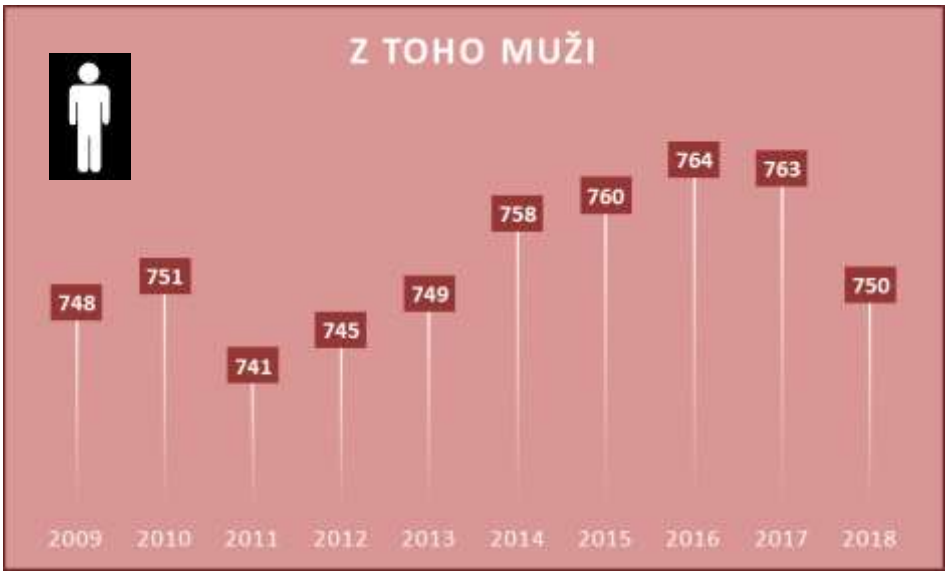

Graf č. 3 Zastúpenie mužov z celkového počtu obyvateľov v obci

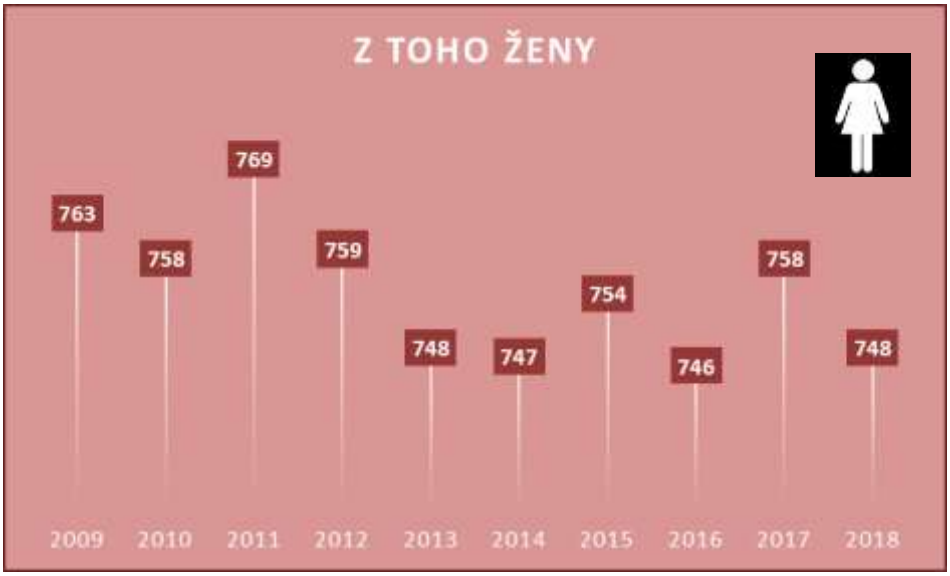

Graf č. 4 Zastúpenie žien z celkového počtu obyvateľov v obci

S vývojom počtu obyvateľov súvisí aj vývoj prirodzeného prírastku a migračného salda obyvateľstva obce. Počas rokov 2009 až 2018 sa tieto ukazovatele vyvíjali nasledovne:

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Narodení	14	13	22	20	3	13	12	15	14	9
Zomretí	20	14	19	24	15	19	13	22	19	6
Prirodzený prírastok	-6	-1	3	-4	-12	-6	-1	-7	-5	3

Tabuľka č. A4 Vývoj prirodzeného prírastku v obci (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prisťahovaní	41	21	35	22	29	43	38	31	53	11
Vysťahovaní	19	22	22	24	24	29	28	28	37	37
Migračné saldo	22	-1	13	-2	5	14	10	3	16	-26

Tabuľka č. A5 Vývoj migračného salda obyvateľov v obci (Zdroj: Štatistický úrad SR)

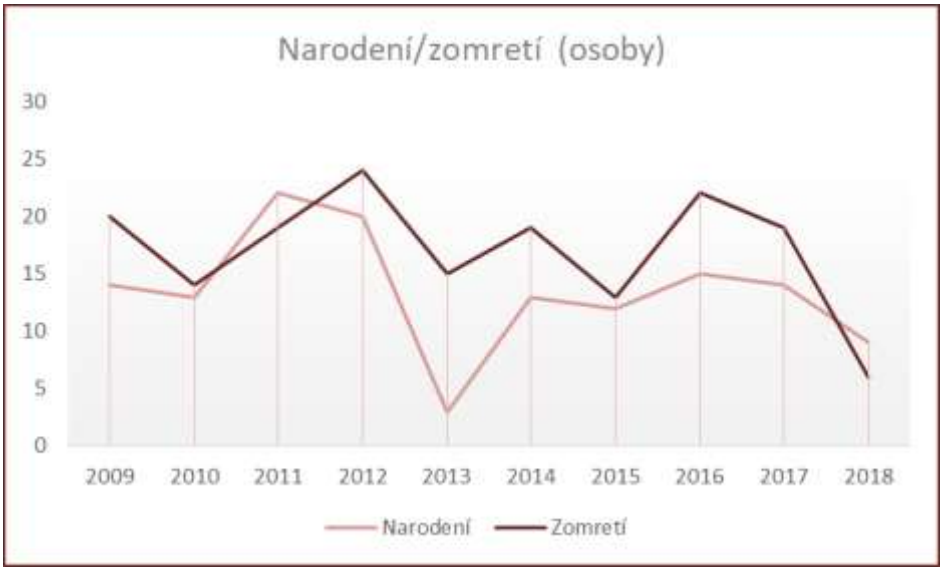

Graf č. 5 Narodení/zomretí v obci

Znázornenie na grafe č. 5 nám ukazuje, že za sledované obdobie v obci vyšší počet zomretých ľudí ako narodených. Naopak na grafe č. 6 je vyšší počet prisťahovaných na trvalý pobyt v obci ako počet vysťahovaných obyvateľov obce, čo má priaznivý vplyv na celkový počet obyvateľov obce Budkovce.

Graf č. 6 Prisťahovaní a vysťahovaní v obci

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prirodzený prírastok	-6	-1	3	-4	-12	-6	-1	-7	-5	3
Migračné saldo	22	-1	13	-2	5	14	10	3	16	-26
Celkový prírastok	16	-2	16	-6	-7	8	9	-4	11	-23

Tabuľka č. A6 Vývoj prírastkov obyvateľstva v obci (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Za obdobie posledných desiatich rokov obec zaznamenala kladný prírastok v rokoch 2011 a 2018. V období 2010 a 2015 išlo o najmenší úbytok (-1 obyvateľ) a najväčší celkový úbytok obyvateľstva v roku 2013 (-12 obyvateľov). Vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci Budkovce za sledované obdobie 10 rokov je vyjadrený a znázornený v predchádzajúcich tabuľkách a grafoch.

Graf č. 7 Vývoj prírastkov obyvateľstva v obci za sledované obdobie

Podľa posledného štatistického údaju k 31.12.2018 z celkového počtu obyvateľov obce je v produktívnom veku (15-64) 67,42 % obyvateľov. Druhou najväčšou skupinou obyvateľstva je skupina obyvateľov od 65 rokov a viac s 17,22 %. Najmenej početnou je skupina detí od 0-14 rokov, ktorá tvorí 15,36 % obyvateľstva.

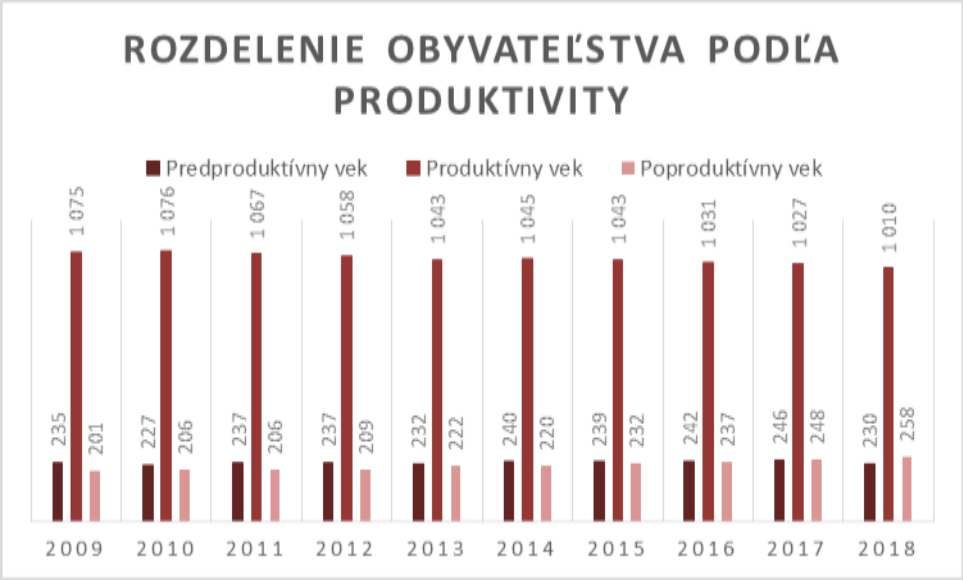

Graf č. 8 Vývoj obyvateľstva podľa produktivity v obci za sledované obdobie

Nasledujúca tabuľka nám ukazuje vývoj za posledných desať rokov na základe ktorého môžeme v budúcnosti očakávať nárast obyvateľov v dôchodkovom veku a počet obyvateľov v produktívnom veku bude ubúdať. Nastane tak pokles o ekonomicky aktívnych obyvateľov, ktorý je možný spomaliť vytvorením vhodných podmienok hlavne pre mladých ľudí a taktiež bude potrebné udržať časť obyvateľstva v poproduktívnom veku (seniorov) v aktívnom pôsobení na základe vytvorenia vhodných podmienok pre bývanie v obci.

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rozdelenie obyvateľstva podľa produktivity										
Predproduktívny vek (14 rokov a menej)	235	227	237	237	232	240	239	242	246	230
Produktívny vek (od 15 do 64 rokov)	1 075	1 076	1 067	1 058	1 043	1 045	1 043	1 031	1 027	1 010
Poproduktívny vek (65 rokov a viac)	201	206	206	209	222	220	232	237	248	258

Tabuľka č. A7 Rozdelenie obyvateľstva podľa produktivity (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Veková štruktúra obyvateľstva k 31. 12. 2018 (osoby podľa vekových skupín)

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99
Veková štruktúra obyvateľstva (osoby podľa vekových skupín)																				
muži	28	32	45	42	49	47	58	69	80	61	41	47	55	33	39	16	3	3	0	0
ženy	36	45	44	29	49	36	44	57	74	42	29	47	54	57	40	26	24	12	3	2

Tabuľka č. A8 Veková štruktúra obyvateľstva (osoby podľa vekových skupín) (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Tabuľka č. A8 a Graf č. 9 znázorňujú štruktúru obyvateľstva podľa vekových skupín a súčasne podľa pohlavia, pričom jednotlivé skupiny mužov a žien sú vyčlenené v intervaloch po 5 rokoch.

Graf č. 9 Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2018

Nezamestnanosť

Vývoj miery nezamestnanosti za posledných 5 rokov naznačuje, že nezamestnanosť je v okrese Michalovce vyššia ako priemer SR a priemer PSK.

Miera evidovanej nezamestnanosti v %					
	2014	2015	2016	2017	2018
SR	12,29	10,63	8,76	5,94	5,04
Košický kraj	15,92	14,39	12,76	9,94	8,17
Okres Michalovce	16,78	15,11	13,77	11,29	9,59

Tabuľka č. A9 Miera evidovanej nezamestnanosti (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z obce Budkovce evidovaných na ÚPSVaR v Michalovciach prezentuje nasledujúca tabuľka:

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z obce Budkovce					
	2014	2015	2016	2017	2018
Spolu	**120**	**100**	**104**	**56**	**73**
z toho muži	65	56	46	24	30
z toho ženy	55	44	58	32	43

Tabuľka č. A10 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Graf č. 10 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie k 31.12.2018

Za sledované obdobie zaznamenávame v obci mierny pokles evidovaných uchádzačov o zamestnanie z radu mužov a z radu žien. Najvyšší počet evidovaných nezamestnaných bol v rokoch 2014-2016 a najnižší v roku 2017.

Porovnáme si aj nezamestnanosť v nasledujúcich tabuľkách v rámci okresu, kraja a SR.

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z okresu Michalovce					
	2014	2015	2016	2017	2018
Spolu	9 753	9 289	8 439	6 884	6 380

Tabuľka č. A11 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie z Košického kraja					
	2014	2015	2016	2017	2018
Spolu	67 788	63 690	55 610	42 767	37 582

Tabuľka č. A12 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie SR					
	2014	2015	2016	2017	2018
Spolu	374 718	334 379	276 131	195 583	169 802

Tabuľka č. A13 Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva, že v celom regióne má nezamestnanosť pomaly klesajúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest.

Domový a bytový fond

Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce a sú predpokladom napĺňania jej obytnej funkcie. Obytná funkcia obce je jednou zo základných funkcií tejto obce. Podľa posledného aktuálneho Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 je celkový počet domov v obci 481. Z toho najväčšia výstavba bola v rokoch 1946-1970 minulého storočia (248 domov). V rodinných domoch sa nachádza 367 obývaných bytov v budovách s jedným bytom, 2 obývané byty v budovách s dvoma bytmi, 46 obývaných bytov v budovách s troma a viac bytmi. Neobývaných bytov je 76 a nezistených 67. Obec má spracovaný Územný plán obce.

Školstvo

V obci sa nachádza Materská škola Budkovce s vyučovacím jazykom slovenským s dvoma triedami, ktoré v tomto školskom roku navštevuje 37 žiakov. V škôlke vyučujú 4 učitelia. Základná škola Júlie Bilčíkovej je základnou školou s vyučovacím jazykom slovenským a s triedami od 1. až 9. V aktuálnom školskom roku navštevuje 8 tried 1. stupňa 157 žiakov a 8 tried 2. stupňa 187 žiakov vrátane nultých ročníkov. Škola má aj tri špeciálne triedy. V škole je 26 učiteľov a 4 asistenti. Škola je zároveň vybavená učebňami: počítačová, cudzích jazykov, DRV/INF, fyzikálna učebňa, dielňa. Zároveň má zrekonštruovanú telocvičňu, multifunkčné ihrisko, vonkajšie fitnes stroje a vynovený areál školy Rekreačno-edukačný areál (pocitový chodník, pexeso, skleník, vonkajšia učebňa biológie, miniarborétum). Škola sústreďuje nielen žiakov z obce Budkovce, ale aj obcí: Slavkovce, Zemplínske Kopčany, Malé Raškovce, Sliepkovce, Dúbravka a Hatalov.

Zdravotníctvo

V obci Budkovce zdravotnú starostlivosť poskytuje:

- Ambulancia všeobecného lekára
- Ambulancia pre deti a dorast
- Stomatologická ambulancia
- Lekáreň

Obec Budkovce je zároveň verejným poskytovateľom sociálnych služieb:

- Opatrovateľská služba (forma: terénna) pre zdravotne postihnutých občanov
- Jedáleň (forma: terénna) pre seniorov

Kultúrno-spoločenský život

Obec má kultúrny dom, v ktorom sa organizujú rôzne kultúrne podujatia, stretnutia. Základná škola a Materská škôlka tu organizuje svoje akcie a vystúpenia. Na obecnom úrade je zriadená obecná knižnica - knižný fond sa dopĺňa pravidelne, občania si vypožičiavajú knihy rôzneho žánru. Spoločenský a kultúrny život v obci ďalej zabezpečuje OZ GAZDA, DFS Pacerki a FS Dreľich.

Vybavenie obce

Obec je elektrifikovaná. Rozvodná sieť plynu je v obci vybudovaná v rokoch 1977-1979. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod (dobudovaný v roku 2004). V obci je vo výstavbe kanalizačná sieť (1. etapa pre dokončením). Vývoz a uloženie komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu z obce je zabezpečovaný dvakrát mesačne počas roka spoločnosťou FÚRA, s.r.o. Obec je tiež zapojená do separovaného odpadu (papier, sklo, pet fľaše, zmiešané plasty PET fľaše, elektro, VKM, kovové obaly a nebezpečný odpad).

Tabuľka č. A 14

Prehľad infraštruktúry obce	
Verejný vodovod	áno
Rozvodná sieť plynu	áno
Kanalizačná sieť a ČOV	vo výstavbe

(Zdroj: Obecný úrad Budkovce)

Ekonomika obce

Údaje v nasledujúcej tabuľke prinášajú informácie o hospodárení obce podľa portálu INEKO. Finančné zdravie obce vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a či obci hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje problémy. Finančné zdravie je jedno číslo v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie), nezávislé od roku a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: Celkového dlhu, Dlhovej služby, Záväzkov neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti, Okamžitej likvidity a Základnej bilancie.

Tabuľka č. A15

HODNOTENIE FINANČNÉHO ZDRAVIA OBCE BUDKOVCE (2014 - 2017)	
CELKOVÉ FINANČNÉ ZDRAVIE	**5,4** / 6
VÝBORNÉ FINANČNÉ ZDRAVIE	
ZLOŽKY FINANČNÉHO ZDRAVIA	
Základná bilancia	4,8
Dlhová služba	0,6
Celkový dlh	0,0
Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti	0,0
Okamžitá likvidita	257,0

(Zdroj: http://www.obce.ineko.sk/)

Manažment a správa obce

Súčasné zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Budkovce. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy:

Tabuľka č. A16

Príslušnosť k obyvateľov k úradom	
Sídlo matričného úradu	Budkovce
Sídlo pracoviska daňového úradu	Košice – pobočka Michalovce
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Pavlovce nad Uhom
Sídlo Okresného súdu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo pracoviska okresného úradu	Michalovce
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Michalovce
ŠÚ SR	Košice

Podnikateľské prostredie v obci

Na území obce pôsobia aj podnikateľské subjekty. Zastúpenie majú aj drobní živnostníci. Podrobné informácie o ich počte za posledných 10 rokov sú uvedené v tabuľkách nižšie:

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Právnické osoby spolu	30	30	32	31	32	34	12	14	26	27
Právnické osoby ziskové	10	10	10	9	9	10	8	10	17	16
Právnické osoby neziskové	20	20	22	22	23	24	4	4	9	11

Tabuľka č. A16 Vývoj počtu právnických osôb v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Fyzické osoby - podnikatelia	54	57	57	56	60	71	-	-	-	56
Živnostníci	50	55	56	55	56	65	-	-	-	52

Tabuľka č. A17 Vývoj počtu právnických osôb v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Počet/rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Fyzické osoby - podnikatelia	54	57	57	56	60	71	-	-	-	56
Živnostníci	50	55	56	55	56	65	-	-	-	52

Tabuľka č. A17 Vývoj počtu právnických osôb v obci k 31.12. (Zdroj: Štatistický úrad SR)

Časť A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Obec Budkovce je súčasťou Vyššieho územného celku Košice. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce.

Medzi silné stránky Košického kraja a jeho najväčšie výhody patrí jeho vhodná geografická poloha. Je križovatkou ciest európskeho významu v smere:

- západ – východ (z Českej republiky, z Rakúska na Ukrajinu a ďalej do Ruskej federácie)
- sever – juh (z Poľskej republiky a pobaltských štátov v smere na Maďarskú republiku a ďalej na Balkán).

Cez územie Košického kraja v smere východ – západ prechádza vetva č. Va medzinárodného koridoru č. V, ktorý spája Taliansko, Slovinsko, Chorvátsko, Maďarsko, Slovensko a Ukrajinu. Zároveň Košický samosprávny kraj v súčasnosti vyvíja aktivity k podpore severo-južného dopravného koridoru Via Carpatia. Medzinárodné letisko Košice je druhé najväčšie letisko na Slovensku. Nachádza sa v blízkosti budovaných logistických parkov. Jeho využitie sa v súčasnosti orientuje na civilnú vnútroštátnu dopravu, medzinárodnú osobnú a cargo dopravu. Potenciál Košického letiska spolu s technologickými a logistickými parkmi môže v budúcnosti ďalej narastať.

Ďalšou silnou stránkou v Košickom kraji je IT sektor, ktorý je jedným z najviac sa rozvíjajúcich sektorov v Košickom kraji. Naštartovaný IT priemysel významným spôsobom môže pomôcť pritiahnuť a stabilizovať mladú generáciu, podporiť inovácie a inovačnú kultúru v kraji. IT sektor má veľký potenciál rastu aj z hľadiska nadpriemernej pridanej hodnoty na zamestnanca. V Košickom kraji si našlo pôsobisko aj niekoľko významných zahraničných firiem, ktorým sa tu dobre darí, rozrastajú sa a prijímajú nových zamestnancov. V roku 2007 bolo založené združenie Košice IT Valley, ktoré v priebehu roka 2012 sa transformovalo do klastra a zapojilo sa do celoeurópskeho benchmarkingu klastrov. V marci 2013 získali bronzový certifikát európskej excelentnosti podľa štandardov EU. Jedným z jeho hlavných činností je stimulovanie ľudských zdrojov s cieľom vybudovať Centrum excelencie informačných a komunikačných technológií v regióne východného Slovenska a zvyšovanie kvality IT vzdelávania.

Košický kraj má aj evidentný inovačný potenciál, ktorý je reprezentovaný najmä početnosťou univerzít nadnárodného významu, pracovísk Slovenskej akadémie vied ako i súkromnými výskumno-vývojovými ústavmi. Košický kraj má po Bratislavskom kraji druhý najväčší výskumný potenciál. Najsilnejšie vedecké oblasti z hľadiska produkcie nových vedeckých poznatkov (zoradené podľa počtu zverejnených prác v SR) sú najmä oblasti materiálových vied a fyziky, chémie a lekárskych vied, biochémie a molekulárnej biológie. Za dôležitú súčasť inovačných systémov sú v súčasnosti považované aj spolupracujúce siete nazývané klastre. Klastre patria medzi efektívny nástroj zvyšovania konkurencieschopnosti regiónu. V Košickom kraji existujú klastre v oblasti IKT technológií, v oblasti robotiky a automatizácie a v oblasti cestovného ruchu. Zároveň má Košický kraj aj potenciál vzniku klastrov v oblasti energetickej efektívnosti, kreatívneho klastra a klastra biomedicínskeho, resp. klastra nových materiálov a oceli.

Jedným z ďalších vnútorných rozvojových potenciálov v Košickom kraji je aj kreativita ľudských zdrojov, ktoré spolu s kultúrnymi zdrojmi tvoria súčasť tzv. kreatívnej ekonomiky. Kultúrny a kreatívny sektor

má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti. V súčasnosti predstavuje 4,5% HDP a 8,5 mil. pracovných miest na úrovni EU, v SR je to približne 4% HDP a viac než 4% podiel z celkového počtu pracovných miest. Ak by sa podarilo vytvoriť prostredie podporujúce kreatívnych podnikateľov, môže pomocou inovácií rozvíjať novú generáciu produktov s vysokou pridanou hodnotou a služieb, ktoré zlepšia ekonomiku celého regiónu a zvýšia kvalitu života v Košickom kraji.

Medzi dominantné slabé stránky Košického kraja je treba jednoznačne zaradiť nízke mzdy a nezamestnanosť. Na základe analýz v „Regional Innovation Monitor Plus“ je región Východného Slovenska najchudobnejší na Slovensku, čo sa týka regionálneho HDP, výšky miezd a zamestnanosti. Pretrváva vysoká dlhodobá nezamestnanosť. Dlhodobo nezamestnaní (dlhšie ako 12 mesiacov) tvoria 61,8% z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie. Podľa VZPS bolo dlhodobo nezamestnaných 71,7% z celkového počtu nezamestnaných. Podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením prevyšuje hranicu 20%.

Ďalšou slabou stránkou Košického kraja je slabá napojenosť kraja na nadradenú cestnú infraštruktúru a z toho vyplývajúci nedostatok potrebných finančných zdrojov na rekonštrukcie ciest II. a III. triedy. Pribúdajú sťažnosti obyvateľov na vysokú intenzitu nákladnej dopravy na cestách nižšej kategórie. Spoplatnenie ciest I. triedy bolo odôvodňované tým, že má zamedziť zvýšenému presunu nákladnej dopravy z diaľnic na cesty I. triedy. Keď sú spoplatnené diaľnice aj cesty I. triedy, tak sa nákladná doprava presúva na cesty II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja. Tie nie sú na takúto záťaž stavané. Navyše, na území kraja nie sú okrem približne päť kilometrového úseku smerom na Prešov žiadne diaľnice, iba spoplatnené cesty I. triedy. Problémom je, že za posledné desaťročia sa celkové hmotnosti nákladných vozidiel značne zvýšili a v súčasnosti sa pohybujú na úrovni okolo 40 ton. Vzrástla aj intenzita nákladnej dopravy a ďalej sa zvyšuje. V priemere dochádza medziročne k nárastu počtu nákladných vozidiel o 5,4%. Konštrukcie mnohých ciest II. a III. triedy, z ktorých viaceré boli postavené ešte po 2. svetovej vojne, nemajú vhodné zloženie, a tým ani únosnosť. Boli projektované a stavané na podstatne nižšiu záťaž, než akej sú dnes vystavené. Výsledkom sú časté poruchy ciest – zosuvy svahov, vyjazdené koľaje, odtrhnutie krajnice cesty a podobne. Napriek tomu, že Košický kraj v posledných rokoch masívne investoval do rekonštrukcie svojich ciest, či už formou čerpania úverov, formou PPP projektov alebo prostriedkov z kohéznej pomoci EÚ, situácia sa v celkovom stave ciest II. a III. triedy postupne zhoršuje práve v dôsledku zvyšovania intenzity nákladnej dopravy a prírodných katastrof (záplavy, zosuvy atď.). Vzhľadom na výsledky analýzy stavu ciest a mostov na cestách II. a III. triedy je zrejmé, že aj napriek nemalým nákladom, ktoré vynakladá Košický samosprávny kraj na pravidelnú údržbu a opravu ciest je nemožné udržať celú cestnú sieť v Košickom kraji vo vyhovujúcom stave a v stave dostatočnej prevádzkovej spôsobilosti[11].

[11] Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2016 až 2022

Formulár č. A 1 - STEEP analýza (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie populácie	Využívanie IKT pre komunikáciu s obyvateľstvom	Využívanie štrukturálnych fondov EÚ pre spolufinancov anie projektov	Objavenie doteraz neidentifikovaných starých environmentálnych záťaží	Pripravenosť Vlády SR na čerpanie finančných prostriedkov alokovaných v štrukturálnyc h fondoch EÚ	Zmena postojov obyvateľstva a ich zapájanie do rozvojových aktivít
Nárast kriminality, chudoby a MRK	Zlepšenie kvality poskytovaných služieb verejnosti	Daňové zaťaženie	Zvyšovanie environmentálneho zaťaženia v oblasti znečistenia ovzdušia	Podpora Vlády SR v oblasti podnikateľské ho prostredia, inovácií, výskumu a vývoja, cestovného ruchu	Celková organizačná kultúra, vnímanie a akceptácia korupcie v spoločnosti
Nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce	Zavádzanie inovatívnych technológií u kľúčových zamestnávateľov v regióne	Nové trhy a investičné príležitosti pre zamestnávateľ ov a podnikateľov	Zmena klímy – celkové oteplenie, extrémne zrážky, extrémne teplé letné obdobia	Komplikovaná legislatíva a výkon v oblasti verejného obstarávania	
Migrácia obyvateľov Slovenska za prácou do zahraničia	Využívanie sociálnych sietí na vytváranie komunít s rovnakými záujmami a na reklamu	Dopady ekonomickej krízy			

Zdroj: vlastné spracovanie

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Formulár č. A 10 - SWOT analýza

S	Silné stránky	W	Slabé stránky
–	relatívna blízkosť okresného mesta Michalovce, Zemplínskej Šíravy a Senných rybníkov	–	vyššia nezamestnanosť v regióne
–	dobrá technická infraštruktúra v obci (vodovod, plyn a výstavba kanalizácie)	–	nízka pracovná mobilita vybraných skupín
–	existujúce podnikateľské subjekty v obci	–	v okolí žije početné rómske etnikum
–	členstvo obce v regionálnych združeniach (Regionálne združenie obcí Laborecká Niva, Občianske združenie Medzi riekami)	–	nízka regionálna identita
–	priaznivý prírodný a ľudský potenciál	–	nedostatočný rozvoj turisticky významných miest v okolí obce
–	výskyt geopotenciálov	–	nízky podiel využívania alternatívnych zdrojov energie
–	obcou prechádza rieka Laborec a potok Duša	–	nevyužité prírodné bohatstvo
–	prírodné bohatstvo lesov	–	potrebná rekonštrukcia budovy obecného úradu (energetická náročnosť)
–	zabezpečený vývoz TKO a vybudovaný separovaný zber a zhodnocovanie BRKO	–	riešenie havarijného stavu strechy Domu smútku
–	vhodné klimatické podmienky – veľa slnečných dní	–	nedobudovaná kanalizačná sieť (2. etapa)
–	vhodné podmienky pre rozvoj turistiky a vidieckeho cestovného ruchu	–	nevyužitý potenciál Kaštieľa na vidiecky cestovný ruch
–	záujem obyvateľov o kultúrne a športové podujatia v obci	–	chýbajúca infraštruktúra – cyklotrasy, požičovňa bicyklov a cyklistických potrieb, nedostatok náučných chodníkov
–	vybudovaný Dom smútku	–	chybujúca propagácia produktov z regiónu, neexistencia regionálnych remeselníckym produktov
–	podmienky pre rozvoj agroturistiky	–	rezervy v regionálnom marketingu
–	bohatá história – sakrálna architektúra		
–	národná kultúrna pamiatka – Kaštieľ vo vlastníctve obce		
–	dostupnosť zdravotníckeho zariadenia, praktický lekár pre dospelých, lekár pre dorast a detí, stomatológia a lekáreň		
–	spracované strategické dokumenty obce		

O	Príležitosti	T	Ohrozenia
	– možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, štátneho rozpočtu – spracovanie projektových dokumentácií – možnosť spolupráce s miestnymi podnikateľskými subjektmi, možnosť prehlbovania regionálnej spolupráce – rozvoj regionálnej identity – starostlivosť o majetok obce – tvorba nových sociálnych služieb – zabezpečenie bývania pre mladých – zefektívnenie ochrany prírody – výroba zdravie podporujúcich potravín z regiónu – efektívne čerpanie prostriedkov z fondov EÚ pre životné prostredie – podpora rozvoja agroturistiky		– malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu – nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov – zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy technickej infraštruktúry – spomalenie hospodárskeho rastu – nedostatočná propagácia obce – migrácia za lepšou prácou do zahraničia – sociálne odlúčenie vidieka – nedostatočné zapojenie sa obce do výziev ponúkaných finančnými zdrojmi EÚ – nevypriadanie pozemkov – nedocenenie významu agroturistiky – stagnácia aktivít rozvoja cestovného ruchu – vyľudňovanie regiónu – nedostatočné pochopenie významu poľnohospodárstvo a krajinotvorba – nezáujem nezamestnaných o prácu – stanúca populácii obyvateľstva – nedostatočne poskytovanie služieb v porovnaní s konkurenciou v iných regiónoch SR a v susedných štátoch

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

ČASŤ B: STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť nadväzuje na analytickú časť. Strategická časť obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifík a určuje hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia obce.

Pri stanovení vízie rozvoja územia obce Budkovce bolo nutné prihliadať na ten fakt, že sa vzťahuje k dlhodobému horizontu 10 rokov. Vízia by mal byť v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2016 - 2022.

Vízia regionálneho rozvoja predstavuje stav, ku ktorému má Slovensko za niekoľko rokov dospieť - vymedzuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na obdobie 2014 až 2020 s výhľadom do roku 2030, ako aj postupy na ich dosiahnutie. Vízia regionálneho rozvoja Slovenska je definovaná takto:

„Slovensko ako krajina s vysokou kvalitou života občanov vo všetkých regiónoch. Regionálna politika umožňujúca každému regiónu využívať svoje danosti na prospech svojho trvalo udržateľného hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja, a tým rozvoja Slovenskej republiky ako vysoko vyspelého, hospodársky, politicky a sociálne súdržného štátu, sebavedomého člena Európskej únie.“

S ohľadom na vyššie uvedené dokumenty národnej a regionálnej úrovne, bola vízia rozvoja obce upravená nasledovne:

Víziou obce Budkovce je realizovať zodpovedný rozvoj, ktorý zlepší život všetkých obyvateľov obce a vytvorí vhodné podmienky pre plnohodnotný život nielen súčasnej, ale aj budúcich generácií obyvateľov obce.

Obec Budkovce sa stane miestom pre spokojný život občanov, s dobudovanou technickou infraštruktúrou, s kvalitnou sociálnou infraštruktúrou a priestorom pre aktívne trávenie voľného času v ekologicky príťažlivom životnom prostredí.

Pre naplnenie uvedenej vízie obce obec stanovila tri prioritné oblasti svojho rozvoja počas rokov 2019 – 2028. Jedná sa o tieto oblasti:

1. **hospodárska oblasť,**
2. **sociálna oblasť,**
3. **environmentálna oblasť.**

V týchto prioritných oblastiach rozvoja si obec stanovila strategické ciele a navrhla opatrenia, ktorými tieto strategické ciele dosiahne.

Formulár č. S 1 – Hierarchia strategických cieľov

Vízia	*Víziou obce Budkovce je realizovať zodpovedný rozvoj, ktorý zlepší život všetkých obyvateľov obce a vytvorí vhodné podmienky pre plnohodnotný život nielen súčasnej, ale aj budúcich generácií obyvateľov obce.* *Obec Budkovce sa stane miestom pre spokojný život občanov, s dobudovanou technickou infraštruktúrou, s kvalitnou sociálnou infraštruktúrou a priestorom pre aktívne trávenie voľného času v ekologicky príťažlivom životnom prostredí.*				
Globálne ciele	1. Prioritná oblasť - Hospodárska	2. Prioritná oblasť - Sociálna			3. Prioritná oblasť - Environmentálna
Špecifické ciele	Hospodárska, dopravná a technická infraštruktúra	Občianska a sociálna vybavenosť a školstvo	Kultúra, šport, voľný čas	Cestovný ruch	Ochrana životného prostredia
Tematické ciele	Opatrenie 1.1 *Podpora podnikateľského prostredia a nových investícií* Opatrenie 1.2 *Zlepšenie dopravnej infraštruktúry* Opatrenie 1.3 *Investície do technickej infraštruktúry*	Opatrenie 2.1 *Zvýšenie kvality občianskej a sociálnej vybavenosti a vzdelávania*	Opatrenie 2.2 *Podpora rozvoja kultúry, športu a voľnočasových aktivít*	Opatrenie 2.3 *Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu*	Opatrenie 3.1. *Podpora aktivít v oblasti odpadového hospodárstva* Opatrenie 3.2. *Podpora aktivít v oblasti ochrany životného prostredia*
Územné ciele	Rozvoj územia obce				

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ C: PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová (plánovacia) časť nadväzuje na strategickú časť a obsahuje zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, t. j. obsahuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politike minimálne na úroveň opatrení a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami projektov.

Metodika tvorby PHSR udáva nasledovný postup:

- Pracovná skupina špecifikovala opatrenia, navrhla k nim aktivity a stanovila poradie dôležitosti opatrení a aktivít, projektov vrátane merateľných ukazovateľov výsledku a dopadu. (Formulár č. P 1 - Tabuľka opatrení, aktivít a projektov podľa oblastí, Formulár č. P 2 - Tabuľka ukazovateľov výsledkov, dopadov).
- Riadiaci tím vypracoval sumárny návrh aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán.
- Riadiaci tím stanovil termíny realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania).

Formulár č. P 1 – Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

HOSPODÁRSKA OBLASŤ		
Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie č. 1.1 *Podpora podnikateľského prostredia a nových investícií*	Projekt 1.1.1 Zabezpečiť rozvoj tradičných remesiel v obci	Hospodárska infraštruktúra
Opatrenie č. 1.2 *Zlepšenie dopravnej infraštruktúry*	Projekt 1.2.1 Zvýšenie kvality existujúcich komunikácii a chodníkov (údržba, rekonštrukcia a dostavba podľa potreby)	Hospodárska – dopravná infraštruktúra
	Projekt 1.2.2 Zvýšenie kvality parkovísk, autobusových zastávok (údržba, rekonštrukcia a dostavba podľa potreby)	Hospodárska – dopravná infraštruktúra
Opatrenie č. 1.3 *Investície do technickej infraštruktúry*	Projekt 1.3.1 Revitalizácia pietnych miest v obci (revitalizácia cintorína, rekonštrukcia domu smútku)	Hospodárska – technická infraštruktúra

Zdroj: vlastné spracovanie

SOCIÁLNA OBLASŤ		
Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 2.1 *Zvýšenie kvality občianskej a sociálnej vybavenosti a vzdelávania*	Projekt 2.1.1 Náhrada zastaralých spaľovacích zariadení vo verejných budovách	Sociálna – občianska vybavenosť
	Projekt 2.1.2 Modernizácia zariadení predškolskej výchovy (MŠ)	Sociálna – školstvo
	Projekt 2.1.3 Modernizácia zariadení povinnej školskej dochádzky (ZŠ)	Sociálna – školstvo
Opatrenie 2.2 *Podpora rozvoja kultúry, športu a voľnočasových aktivít*	Projekt 2.2.1 Modernizácia kultúrneho domu	Sociálna – kultúra, voľný čas
	Projekt 2.2.2 Modernizácia areálu futbalového štadiónu (rekonštrukcia tribúny)	Sociálna – šport, voľný čas
	Projekt 2.2.3 Kultúrne, športové a spoločenské podujatia v obci	Sociálna kultúra, voľný čas
Opatrenie 2.3 *Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu*	Projekt 2.3.1 Využitie budovy Kaštieľa na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu vrátane zabezpečenia propagácie	Sociálna – cestovný ruch

Zdroj: vlastné spracovanie

ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ		
Opatrenie	Projekt/Aktivita	Prioritná oblasť/oblasť
Opatrenie 3.1. *Podpora aktivít v oblasti odpadového hospodárstva*	Projekt 3.1.1 Dobudovanie kanalizácie v obci	Environmentálna – odpadové hospodárstvo
	Projekt 3.1.2 Výstavba zberného dvora pre separovaný zber (bez zberu kovov). Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	Environmentálna – odpadové hospodárstvo
Opatrenie 3.2 *Podpora aktivít v oblasti ochrany životného prostredia*	Projekt 3.2.1 Zníženie energetickej náročnosti verejných budov (Obecný úrad, Dom služieb)	Environmentálna – životné prostredie
	Projekt 3.2.2 Náhrada zastaralých spaľovacích zariadení vo verejných budovách (Obecný úrad)	Environmentálna – životné prostredie
	Projekt 3.2.3 Revitalizácia a zatraktívnenie verejných priestranstiev (pri potoku Duša a iné priestranstvá v obci)	Environmentálna – životné prostredie
	Projekt 3.2.4 Revitalizácia parku pri Kaštieli	Environmentálna – životné prostredie

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ D: REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Táto časť obsahuje:

- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám
- systém monitorovania a hodnotenia

Popis postupov organizačného a inštitucionálneho zabezpečenia realizácie PHSR

Realizácia PHSR obce je činnosťou samosprávy obce a obec ju vykonáva prostredníctvom svojich orgánov (obecné zastupiteľstvo, starosta). Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky poslancov, OcÚ, partnerov a verejnosti, v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, aj jeho prípadná aktualizácia.

Vo vzťahu k realizácii PHSR obecné zastupiteľstvo berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Obecné zastupiteľstvo taktiež schvaľuje spolufinancovanie projektov. Obecné zastupiteľstvo schvaľuje každoročne hodnotiace a monitorovacie správy, rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Najvyšším výkonným orgánom obce a jeho predstaviteľom je starosta. Rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nespadajú do právomocí a kompetencií obecného zastupiteľstva. Starosta sa spolupodieľal na príprave dokumentu, riadil proces realizácie, podpisuje schválenie celého dokumentu, vykonáva uznesenia a zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám (radiace orgány príslušných operačných programov, dodávatelia, kontrolné skupiny projektov a i.).

Inštitucionálnu a administratívnu stránku zabezpečuje obecný úrad. Vzhľadom na personálne poddimenzovanie obecnej samosprávy, bude obecný úrad (v prípade nutnosti a zváženia možností) spolupracovať s externými konzultačnými spoločnosťami.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Rôzne formy komunikácie budú súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR v rámci povinnej i nepovinnej činnosti informovania a publicity (pri projektoch financovaných z EŠIF a dotačných titulov). Vzhľadom na charakter obce, prebieha komunikácia osobným stykom s predstaviteľmi/zamestnancami obce, alebo priamou účasťou na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Dôležitým nástrojom komunikácie je pre obec webová stránka, ďalej informačná tabuľa a obecný rozhlas. Komunikácia s obyvateľmi prebieha neustále až do ukončenia platnosti PHSR.

Ďalším nástrojom komunikácie sú i rokovania v rámci obecného zastupiteľstva, kde materiál na rokovanie pripravuje starosta obce v súčinnosti so zamestnancami obce. Rovnako tak hlavný kontrolór, vychádzajúc z definície jeho funkcie, môže dať stanovisko k prerokovanému materiálu.

Systém monitorovania a hodnotenia

Proces monitorovania PHSR sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Vstupnými údajmi pre monitorovanie sú uvedené vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania je monitorovacia správa za príslušný rok schválená v OcÚ, resp. monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v systéme ITMS alebo podobnom. Za prípravu monitorovacej správy zodpovedá príslušný garant podľa povahy projektu. Jednať sa pritom môže o starostu obce, hlavného kontrolóra obce, poslancov, resp. inú poverenú osobu. Cieľom monitorovania je získavanie informácii o reálnom plnení opatrení, o prípadnom negatívnom vývoji, spôsobe realizácie, definovanie a prijatie nápravných opatrení.

Samospráva jedenkrát ročne získa a spracuje pripomienky partnerov, OcÚ, poslancov a verejnosti, do leta v čase začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok. Táto činnosť je naplánovaná do termínu príslušného roku, kedy bude predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok, jeho prípadná aktualizácia, hodnotenie ukazovateľov vrátane korekcií v rámci pravidelného každoročného hodnotenia. V prípade nutnosti korekcií mimo stanovené termíny vykoná korekciu starosta obce. Celkový plán hodnotenia je spracovaný vo Formulári R5.

Formulár č. R 1 - **Kritéria hodnotenia PHSR** (Vzor)

P. č.	Skupina kritérií Kritérium	Váha kritéria/ Body	Rozsah bodového hodnotenia	Poznámka
1.	Obsah dokumentu		0-4	
2.	Väzby dokumentu na iné strategické dokumenty na miestnej, regionálnej a národnej úrovni		0-4	
3.	Súlad navrhovanej stratégie s potenciálom územia/zdrojmi		0-4	
4.	Postupy hodnotenia a monitorovania		0-4	
5.	Zrozumiteľnosť dokumentu		0-4	
	Spolu			

Zdroj: vlastné spracovanie

Formulár č. R 2 - Záznam z monitorovania (Príklad)

Monitorovanie a hodnotenie

Správa o plnení akčného plánu obce Budkovce k 30.09.2020 bola spracovaná v zmysle Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jabloň a na obdobie 2019 – 2025 s výhľadom do roku 2028.

Cieľom monitoringu Akčného plánu obce Budkovce je zostaviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHSR obce počas celého obdobia platnosti dokumentu v rokoch 2019 - 2028. Tieto údaje sú k dispozícii pre samosprávu a širokú verejnosť.

Akčný plán obce Budkovce je zoradený podľa priorít, oblastí a opatrení. Ku každému opatreniu je priradený garant, ktoré úlohou je zabezpečiť realizáciu navrhnutých aktivít a monitorovať ich plnenie. Odpočet aktivít v akčnom pláne je spracovaný z pohľadu Obce Budkovce, v niektorých prípadoch je ako realizátor danej aktivity uvedený iný subjekt (investor, prevádzkovateľ, partnerská inštitúcia a pod.) V akčnom pláne sú vymenované aktivity bežného, kapitálového a podporného charakteru v časovom slede. Ide o aktivity, ktoré je potrebné realizovať v ďalšom období. Akčný plán je spracovaný na základe údajov v schválenom rozpočte obce a schválených strategických dokumentoch obce.

Aktuálna verzia akčného plánu je na webovej stránke obce: www.budkovce.sk
Pripomienky k akčnému plánu obce je možné zaslať e-mailom na adresu:
obecbudkovce@centrum.sk

Ďalší monitoring akčného plánu sa uskutoční ku dňu: 30.9.2021.

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. R 3 - **Vzor monitorovacej správy** (Príklad)

Monitorovacia správa									
Úroveň prvku stratégie	Opis prvkov stratégie	Plánovaný termín realizácie	Ukazovateľ výstupu/výsledku	Počiatočná hodnota ukazovateľa	Plánovaná hodnota ukazovateľa	Skutočná hodnota ukazovateľa	Rozpočet obce *od do*	Externé zdroje *od do*	Realizácia aktivít *od do* a plán na obdobie od do
Cieľ 3	Ochrana životného prostredia								
Opatrenie 3.2	Podpora aktivít v oblasti ochrany životného prostredia								
P.3.2.2	Náhrada zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách	2019	realizácia	0	1	1	N/A	N/A	09/2019-12/2019
atď.									

Zdroj: upravené podľa Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Textová časť – Opis realizácie aktivít a plán na obdobie od 2019 do 2020

P. 2.1.1 Náhrada zastaraných spaľovacích zariadení vo verejných budovách

V rozpočte na rok 2019 bola plánovaná suma ..... na realizácie projektu. Jedná sa o výmenu spaľovacích zariadení vo verejných budovách vrátane nevyhnutných interiérových úprav. Celkové náklady na projekt predstavujú výšku ..... EUR.

Plán hodnotenia a monitorovania musí byť neoddeliteľnou súčasťou realizačnej časti a podkladom pre prácu riadiaceho tímu a zapojenie širokej verejnosti do konkrétnych aktivít.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR na programové obdobie 2019 – 2028		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2020	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHSR a vzniknutej spoločenskej potreby
Tematické hodnotenie časti PHSR	2020	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	nerozhoduje	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov
		pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2019-2028	na základe rozhodnutia starostu

Zdroj: vlastné spracovanie

Riadiaci tím zabezpečí fungovanie partnerstva, informovanie verejnosti o realizácii PHSR a v prípade potreby verejné prerokovanie aktualizácie PHSR.

Formulár č. R 6 – Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	09/2019	OcÚ	poslanci OZ	seminár	Prepojenie PHSR a programového rozpočtovania		
2.	09/2019	OcÚ	obyvatelia	verejné prerokovanie	Rozpočet obce na rok 2020		

Zdroj: vlastné spracovanie

Komunikačnú stratégiu je potrebné zamerať tak na internú, ako aj externú komunikáciu. V tejto fáze je jej hlavným cieľom získať zainteresované skupiny pre realizáciu PHSR.

K prehľadu sa priložia zápisy, spísané pripomienky členov k zaslaným materiálom a prezenčné listiny v prípade už zrealizovaných komunikačných aktivít.

Formulár č. R 7 – Záznam z verejného prerokovania (Príklad)

Zápis o prerokovaní strategického dokumentu v komisiách samosprávy

Názov dokumentu:
Termín pripomienkovania:

Pripomienka č. 1
Text pripomienky:
Pripomienka sa týka časti dokumentu:
Zaslal: *názov komisie a dátum zasadnutia*
Zdôvodnenie komisie:
Vyjadrenie odborného útvaru: *pripomienku akceptujeme/neakceptujeme*
Zdôvodnenie odborného útvaru:

Pripomienka č. 2
Text pripomienky:
Pripomienka sa týka časti dokumentu:
Zaslal: *názov komisie a dátum zasadnutia*
Zdôvodnenie komisie:
Vyjadrenie odborného útvaru: *pripomienku akceptujeme/neakceptujeme*
Zdôvodnenie odborného útvaru:
.....

Počet pripomienok: celkový počet: ..... akceptované: .....
Zápis spracoval: *meno, funkcia, dňa, podpis*

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

ČASŤ E: FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

Financovanie jednotlivých projektov bude viaczdrojové, pričom závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa opierať o zdroje obce, štátu, EÚ, VÚC a súkromné zdroje. Finálne podoby budú súčasťou ŽoNFP a budú vychádzať najmä z procesu verejného obstarávania.

Zdroje financovania realizácie PHSR je možné rozčleniť na dve základné kategórie:

Riadne zdroje finančného zabezpečenia

Verejné zdroje

- štátny rozpočet vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev (dotačné tituly jednotlivých rozpočtových kapitol ministerstiev, príp. Úradu Vlády SR),
- štátne účelové fondy (Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania, Recyklačný fond),
- rozpočet vyšších územných celkov (VÚC Košice),
- rozpočet obcí a miest (vlastné zdroje).

Iné zdroje

- prostriedky fyzických osôb,
- prostriedky právnických osôb,
- úvery,
- príspevky medzinárodných organizácií,
- prostriedky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi (Nórsky finančný mechanizmus, bilaterálne dohody, Švajčiarsky finančný mechanizmus)
- iné prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplnkové zdroje finančného zabezpečenia

Finančné prostriedky z Európskej únie v programovom období 2014 - 2020 tzv. európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), určené hospodársky zaostalým regiónom (ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie) a regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

Hodnotiace tabuľky pre výber projektov

Cieľom hodnotiacich tabuliek pre výber projektov je čo najobjektívnejšie a najzodpovednejšie určiť stupeň priority pripravených projektov. Tabuľky je možné aktualizovať alebo doplniť, v tomto prípade je potrebné zvážiť váhu jednotlivých kritérií. Predložený návrh vychádza z analýzy najčastejších kritérií pre projekty v jednotlivých oblastiach. Doplnenie jednotlivých kritérií môže vychádzať z konkrétnej grantovej výzvy a pod.

Pracovné skupiny vypracovali návrhy hodnotiacich tabuliek podľa oblastí – politík k navrhnutým opatreniam pre výber projektov v súlade s finančno-ekonomickými možnosťami:

Formulár č. F 3 – Hodnotiace tabuľky pre výber projektov (upravené pre potreby obce)

Dopravná infraštruktúra

	Kategória	Hodnotiace kritérium	Hodnotenie	Počet bodov
Dopravná infraštruktúra	**Dopravno -hospodársky význam**	Cesta zabezpečuje dennú mobilitu osôb a dostupnosť sociálnych a ekonomických potrieb (zamestnanie, vzdelávanie, zdravotnícke služby, kultúra, rekreácia, význam z pohľadu verejnej osobnej dopravy (napr. napojenie na terminály integrovanej dopravy, stanice VOD, a pod.)	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
		Prepojenie významných stredísk cestovného ruchu	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
	Dopravná prevádzka	Prekročenie hodnoty priemernej intenzity	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
	Stavebno-technický stav	Stavebno – technický stav cesty (pozdĺžne a priečne nerovnosti, vyjazdené koľaje, únosnosť vozovky a pod.)	veľmi dobrý, dobrý a vyhovujúci	0
			nevyhovujúci/havarijný	1
		Stav mostných objektov (nosnosť, zatekanie, stav mostovky a pod.)	bezchybný až zlý	0
			veľmi zlý/havarijný	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Sociálna infraštruktúra

	Kategória	Hodnotiace kritérium	Hodnotenie	Počet bodov
Sociálna infraštruktúra	**Kvalita výchovno-vzdelávacieho procesu**	Projekt umožňuje zlepšenie zamestnanosti žien v obci/regióne	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
	Demografia	Projekt zlepšuje dostupnosť pre miestne obyvateľstvo a výrazným spôsobom zlepšuje kvalitu života	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1

	Stavebno-technický stav	Stavebno – technický stav siete nie je vyhovujúci	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
		Zvýšenie energetickej hospodárnosti budov	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
	Zlepšenie dostupnosti	Zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb pre špecifickú skupinu obyvateľstva (deti so špeciálnymi potrebami a pod.)	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Environmentálna infraštruktúra

	Kategória	Hodnotiace kritérium	Hodnotenie	Počet bodov
Environmentálna infraštruktúra	**Ekologicko–hospodársky význam**	Odstránenie systémových porúch	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
		Budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS, inými strategickými dokumentmi	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
		Budovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre obce do 2 000 obyvateľov s výnimkou obcí začlenených do aglomerácií nad 2 000 EO v zmysle Národného programu pre vykonávanie smernice 91/271/EHS.	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
		Vhodné využitie krajinno-ekologických prvkov	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
	Ekonomické	Zvýši sa efektívnosť poskytovania služieb obyvateľstvu, ostatným subjektom/plánované významné investície	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1
	Stavebno-technický stav	Stavebno – technický stav existujúcej infraštruktúry, zariadení	Veľmi dobrý, dobrý	0
			Nevyhovujúci/havarijný	1
	Funkčnosť, špecifické požiadavky	Rekonštruované siete musia spĺňať nasledovné funkčné požiadavky uvedené v podpornom programe	Nespĺňa	0
			Spĺňa	1

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVER

Formulár č. Z 1 - Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	Názov: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Budkovce na roky 2019 - 2025 s výhľadom do roku 2028 - Štruktúra - názov a stručná charakteristika hlavných častí dokumentu: Dokument je štruktúrovaný podľa Metodiky na vypracovanie PHSR obce/obcí/VÚC (podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.), verzia 2.0, február 2015
Spracovanie	- Forma spracovania: dodávateľsky - Obdobie spracovania: 02/2019 – 06/2019 - Riadiaci tím - Pracovné skupiny - Náklady na spracovanie: na základe objednávky s dodávateľom
Prerokovanie	- Posudzovanie SEA (nerelevantné)
Schválenie	- Návrh na uznesenie zastupiteľstva – obecné zastupiteľstvo schvaľuje PHSR obce Budkovce na roky 2019 - 2025 s výhľadom do roku 2028

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Povinné prílohy PHSR

Príloha č. 1 Elektronická verzia dokumentu

Príloha č. 2 Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva)

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu/ Zdroj dát	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Webová stránka
Stratégia Európa 2020	2020	európska	https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	národná	http://www.mpsr.sk/mvrrfiles/003994a.pdf
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001- záväzná časť v znení KURS 2011	2030	národná	https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/uzemne-planovanie/dokumenty/koncepcia-uzemneho-rozvoja-slovenska-kurs2001
Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/ VÚC verzia 2.0	2015	národná	https://www.nro.vicepremier.gov.sk/regionalny-rozvoj/
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK 2016-2022	2022	regionálna	https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/program-hosp-socialneho-rozvoja/
Územný plán veľkého územného celku Košický kraj	2017	regionálna	https://web.vucke.sk/sk/kompetencie/uzemne-planovanie/uzemny-plan-regionu/rok-2017/
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Budkovce 2007 – 2013	2013	miestna	OcÚ Budkovce
Územný plán obce Budkovce	2013	miestna	http://www.budkovce.sk/uzemny-plan/

Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha č. 3 Zoznam skratiek použitých v PHSR

APTP	aktívna politika trhu práce
ČOV	čistiareň odpadových vôd
DST	drobný stavebný odpad
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EO	ekvivalentný obyvateľ
EŠIF	európske štrukturálne a investičné fondy
EUR	euro
EÚ	Európska únia
HDP	hrubý domáci produkt
IKT	informačné a komunikačné technológie
INEKO	Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
KO	komunálny odpad
MRS	Miestna rozvojová stratégia
MŠ	materská škola
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
N/A	Not Available alebo Not Applicable
NFP	nenávratný finančný príspevok
OcÚ	obecný úrad
OZ	obecné zastupiteľstvo
PD	projektová dokumentácia
PHSR	program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
RIUS	Regionálna integrovaná územná stratégia
SEA	Environmental Impact Assessment
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR	Slovenská republika
ŠR	štátny rozpočet
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TKO	tuhý komunálny odpad
ÚPSVaR	Úrad práce sociálnych vecí a rodiny
VO	verejné obstarávanie
VÚC	vyšší územný celok
Z. z.	Zbierka zákonov
ZŠ	základná škola
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Príloha č. 4 Dohoda o partnerstve (*v súčasnosti nerelevantné*)

Formulár č. Ú 5 – Vzor dohody o partnerstve

Názov dokumentu	Dohoda o partnerstve pri príprave a realizácii PHSR (názov obce/obcí/VÚC)
Obdobie platnosti	• obdobie, pre ktoré bude dohoda platná (7 - 10 rokov, na obdobie realizácie PHSR)
Predmet dohody	• ciele spolupráce partnerov
Účastníci dohody	• zoznam dohodnutých strán – hlavných aktérov
Riadenie procesu	• spôsob riadenia procesu spracovania a realizácie PHSR (riadiaci tím, pracovné skupiny, úlohy jednotlivých aktérov a ich komunikácia), • zoznam subjektov, ktoré budú zapojené do spracovania (budúci členovia pracovných skupín) a realizácie PHSR (garanti jednotlivých opatrení, stále pracovné skupiny napr. pre monitoring a hodnotenie a pod.), • spôsob zapojenia verejnosti a komunikácie s verejnosťou (informovanie, dotazníky/ankety, stretnutia s obyvateľmi).
Financovanie	• zoznam spoločných projektov, • zoznam podporovaných aktivít.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012